

זאת היתה

ד •

שבת ויקהל-שקלים תשע"ט

שיעורי תורה והתוועדויות חסידיות
מהרב **יצחק גינזבורג** שליט"א

גַּל עֵינַי וְאַבְיָטָה נִפְלְאוֹת מִתּוֹרַתְךָ

אשה יראת ה'
קובעת ערכים

04

מספיק לי חצי!

33

ברכות בחשבון
ה'אהבות' במשכן

42

המזכור לאלדים
"תעשה מלאכה"

45

קצר
ולעניין!

מבצע צבאי
נקודה מעובדת משיעור

03

מקור הבטחון
אמונה ובטחון (20)

04

עצי שטים עומדים
מלזה מלכה לתורמי י"ט כסלו

19

מעין גנים
חמישה ספקות במחצית השקל

32

טעם מצוה
"לא תבערו אש"

35

הסיפור החסידי
שידוך הבעש"ט

38

מענות ותשובות
לימודי חול ו'מחצבים'

41

הקדמת המערכת

שבת שלום לקוראינו היקרים, מוגש לפניכם גליון **ואביטה** לשבת פרשת ויקהל-שקלים, מלא וגדוש בדברי תורה וחסידות לכל המשפחה.

מה בגליון?

נפתח עם **נקודה מעובדת** משיעור, על **עשרת מבצעי הרבי מליובאוויטש** וסדרם הפנימי. משם נעבור לשיעור **אמונה ובטחון (20)** לבנות תיכון יעלת חן, עם מבנה יפהפה לפירוש הפסוק "שקר החן וכו'" וביאור בקבלה וחסידות על שרשי הביטחון בחכמה ובבינה. נמשיך עם **מלוה מלכה לתורמי י"ט כסלו**, שם דיבר הרב על סוד העמידה (סוד הנצרך במיוחד לכל יהודי אמיד, וגם סגולה להיות אמיד) – השייך ל"עצי שטים עמדים" שבפרשתנו. **במעין גנים** המופלא נקרא על ספיקות דקדושה מול ספיקות עמלק בעבודת מחצית השקל. **בטעם מצוה** נלמד על איסור ענישה בשבת, הנלמד מהפסוק "לא תבערו אש בכל משבתים ביום השבת". **בסיפור החסידי**, לכבוד הילולת **רבי גרשון מקיטוב**, נקרא על השידוך של הבעש"ט עם אחות של רבי גרשון. **במענות ותשובות** נקרא על לימודי חול ועל ה'מחצבים' בכתבי האריז"ל. **ובברכות בחשבון** נקרא על תופעות ה'אהבות' במשכן ובפרשה.

ילדים יקרים, שימו לב: החל מהחידה של השבוע הקרוב זכינו **לשדרוג משמעותי של הפרסים** לזוכים באדיבות **'רוזנפלד צעצועים' מירושלים**. הפרס השבועי יפורסם בסוף המדור. עניתם תשובה נכונה ולא זכיתם? מגיעה לכם הנחה בחנות על שלל צעצועים. אז רוצו לקרוא **במדור לילדים** מה רזי מלמד אותנו מהלשון המיוחדת בציווי בניית המשכן.

עדכון חשוב: ב"ה בשבועות האחרונים יוצאת **מהדורה אנגלית של ואביטה**

שמודפסת ומחולקת במספר מוקדים בארה"ב. מי שמעוניין לקבל את החוברת מוזמן להוריד אותה מכאן: patreon.com/galeinai או לפנות אלינו במייל הבא:

veabita@gmail.com

ביום ראשון יתקיים השיעור החודשי באנגלית, שעה 18:30 בבי"כ נצח ישראל בפינת הרחובות רמב"ן ואבן עזרא – רחביה, ירושלים.

ביום חמישי 17:00 תתקיים סעודת ר"ח אדר שני לע"נ ר' ראובן מרנץ ז"ל. בבית משפחת מרנץ, רחוב דבר מלכות 1 כפר חב"ד.

שבת שלום ומבורך,

המערכת

לקבלת השיעורים במייל ולהצטרפות לצוות המפיצים: itiel@pni.org.il

עריכה: אביב מויאל | **עיצוב:** דעה צלף | **מערכת:** הרב יוסי פלאי, בעז יעקבי ואיתאל גלעדי

מבצע צבאי

ישראל שייכות למבצע הזה, הן בדאגה שבני המשפחה יניחו תפילין מהודרות (וברכישת תפילין לחיילים) והן בכוונת המצוה הפנימית. ב"מבצע אהבת ואחדות ישראל" הרבי הדגיש

שיש להוסיף ל"אהבת ישראל" גם "אחדות ישראל" - חבור ויחוד פנימי השייך לדעת. "מבצע גרות שבת קדש" כנגד החסד - האור בבית היהודי (בסוד מנורת המקדש שבדרום-חסד).

"מבצע כשרות" כנגד הגבורה, זהירות ודקדוק בכשרות המאכלים מתוך יראת שמים (בסוד שלחן לחם הפנים שבצפון-גבורה).

"מבצע טהרת המשפחה" כנגד התפארת. על האשה נאמר "כתפארת אדם לשבת בית", היפי הפנימי של הבית היהודי הנובע משמירת הטהרה (בסוד מזבח הקטרת שבמרכז-תפארת). "מבצע חינוך" - המשכת נצחיות עם ישראל מדור לדור - כנגד הנצח.

מבצע "בית מלא ספרים" כנגד ההוד. ספרי-הקודש, מעבר ללימוד, הם ההוד וההדר של הבית, מתוך תחושת הודאה תמימה באמת הכתובה בהם.

"מבצע צדקה" כנגד היסוד, הצדיק המשפיע לזולת.

"מבצע מזווה" - שומרת הבית והפתח (שני כינויי מלכות) - כנגד המלכות.

אחרי הכל מגיע "מבצע משיח" - כל הפעילות שלנו היא תחת כותרת קידום עם ישראל והעולם כולו לגאולה - כנגד הכתר. כשנקיים את עשרת המבצעים שלנו, יעשה הקב"ה את המבצע האחרון - ה"חד ולא בחושבן" - ויביא לנו את המשיח.

לקראת מלחמת ששת הימים הכריז הרבי מליובאוויטש על "מבצע תפילין", ומאז הוסיף עוד מבצע ועוד מבצע, עד ל"עשרת המבצעים" הידועים.

למה חידש הרבי את המושג 'מבצע', ולא הסתפק ב'מצוות'? ראשית, הרבי רצה להחדיר תחושת צבאיות והתגייסות למערכה (כמו "טנק המבצעים"). מבצע פונה בעיקר לזולת - לא די בכך שאתה מניח תפילין, מה עם היהודי שאתה פוגש בעבודה? ועוד ועיקר, לְמַבְצֵע יש מטרה - עשרת המבצעים נועדו לזירוז הגאולה, לא רק להניח תפילין לעוד יהודי, אלא לעשות זאת מתוך תודעה שכך שנינו מביאים את המשיח (ועל החסיד-השליח לחוש יראת כבוד בפני יהודי ה'מתפתה' על ידיו להניח תפילין, ומגלה את טבע ה'יונה פותה' של עם ישראל). המבצע הראשון נועד בפירוש לנסוך אמונה ובטחון בה' בקרב העם בכלל וחיילי ישראל בפרט. "הכל הולך אחר הפתיחה", וכל המבצעים ממשיכים את קו הבטחון המוביל לנצחון.

הרבי לא הסביר את תבנית עשרת המבצעים, אבל 'שקוף' שהם מכוונים כנגד עשר הספירות, וההקבלה מוסיפה ממד פנימי לכל מבצע ומאחדת אותם לתמונה שלמה: "מבצע תורה" - הוספה בלימוד והשפעה על הזולת לקבוע עתים לתורה (אפילו דקות ספורות) - שייך לחכמה, "אורייתא מחכמה נפקת".

"מבצע תפילין" שייך לבינה, כמבואר באריז"ל (והשפעתן על הנצחון הלוחמים היא בסוד "שכל את ידיו", ממה הבינה בשמאל לבטחון-נצח שבימין, כידוע היום בגוף). גם בנות

מקור הבטחון

אמונה ובטחון (20)

קיצור מהלך השיעור

בשיעור נוסף לבנות תיכון "יעלת חן" מעמיק הרב במקור הבטחון במוחין. בכללות, האמונה היא השורה במוחין והבטחון בלב, אך לבטחון שבלב יש שרש גם בשכל – נקודת היש' בתוך האינ' של השכל.

פרק א, לכבוד הילולת הרבי מקוצק, נותן מבנה יפהפה בפירושי "שקר החן והבל היפי", המלמד על הכח הנשי לשנות ולתקן את מוסכמות העולם השקריות.

פרק ב מסביר שבשכל עצמו, יחס החכמה והבינה הוא כיחס המח והלב ("חכמה מוחא, בינה לבא") – האמונה-האין בחכמה והבטחון-היש בבינה. כשהחכמה והבינה משפיעות למדות מתחולל שיכול-חילוף – מח הימין משפיע להוד שבשמאל ומח השמאל לנצח שבימין.

פרק ג מביא בהרחבה תשובה קבלית קצרה ב"דברי שלום", לפיה מקור הבטחון בחכמה דאמא – ועל הדרך מסביר את הקבלת עשרת המבצעים לעשר הספירות – **ופרק ד** מרחיב בחשיבות הנחת תפילין דר"ת, שהם מקור הבטחון.

הפרק האחרון, **פרק ה**, מוצא את מקור הבטחון-היש בתוך החכמה – ביסוד אבא. דרך הסבר פרצוף אלב"ם מתברר שיסוד אבא הוא סוד ה-**יש**, דבר המוסבר בשני אופנים בנפש האדם. תכלית כל העיון היא רכישת מדת הבטחון, ההכרחית כדי לנצח במערכה להבאת הגאולה. נזכיר שניתן לבקש את כל שיעורי אמונה ובטחון בפניה למייל itiel@pnimi.org.il

א. פירושי "שקר החן והבל היפי"

"שקר החן והבל היפי" – מהכנעה להמתקה

צהרים טובים לכולן. נפתח בווארט של הרבי מקוצק – צדיק גדול בחסידות, שהיארצייט שלו בכ"ב שבט, כמו הרבנית חיה-מושקא – שגם נוגע מאד לבנות ונשים. הוא פירש את הפסוק שבסוף אשת חיל – "שקר החן והבל היפי אשה יראת הוי' היא תתהלל"^א. הפירוש הפשוט הוא שעשיית ענין גדול

מחן – מציאת חן, התייפות, איפור וכו' – היא שקר. מה שחשוב, במיוחד אצל אשה, הוא "אשה יראת הוי' היא תתהלל". מגדולי ישראל החשובים שלפני החסידות, כמו המהר"ם שיף^ב ועוד, פרשו כי כאשר אשה יראת ה' אזי "היא תתהלל" גם בחן וביפי שלה. כלומר, חן ויפי אינם דבר פסול, רק שלא טוב (אלא רע) לעשות אותם העיקר – בחיצוניות, בהתפארות, בגאווה – אבל כאשר עושים עיקר מיראת ה' הם טובים. התורה משבחת את האמהות ביפי, "ורחל היתה יפת תאר ויפת מראה"^ג, וכך כל

נרשם על ידי איתאל גלעדי. לא מוגה. כ"ה שבט ע"ט – כפ"ח. שיעור לבנות תיכון יעלת חן.

ב בחידושו לכתובות זי, א.

ג בראשית כט, זי.

א משלי לא, ל.

כולם והבלים ("הבל הבלים אמר קהלת הבל הבלים הכל הבל") יפים בעיני כולם – צריכים להתעצם עם יראת ה' כדי להבדל מכך. פירוש מובהק של הבדלה, שמשנה את כיוון הביטוי "שקר החן והבל היפי".

שוב, בפשט החן הוא שקר והיפי הוא ההבל, אבל הוא קורא הפוך – השקר הוא החן בעיני אנשים וההבל הוא היפי בעיני אנשים, ובמצב כזה, בחברה כזו, בעולם כזה, צריך "אשה יראת הו' היא תתהלל". העולם הזה הוא עלמא דשקרא – עולם בו השקר מוצא חן – וליהודי יש כח דווקא בכזה עולם להתחזק ולהתעצם ביראת ה', זו העבודה הנחוצה.

בקבלה ובחסידות כתוב שעולם הזה, עולם העשיה, "רובו רע" – לכן הוא נקרא שקר. כלומר, השקר אהוב בו על אנשים בטבעם הראשון, אבל יש גם אפשרות להתגבר ולהגיע לטבע שני. ידוע ש-**טבע שני** באמת **אמת**. יש לנו נפש אלקית, "נפש השנית בישראל", שצריכה להתגבר על הנפש הראשונה.

שלשת הפירושים כנגד הכנעה-הבדלה-המתקה

אם כן, שלשת הפירושים הם לפי סדר חש-מל-מל, הכנעה-הבדלה-המתקה: ההכנעה היא פשוט לא לעשות ענין מחן ויפי – הם לא הענין, הענין הוא יראת ה'. ההבדלה היא תשומת לב שכל החברה בנויה על ערכים לא אמתיים – שהשקר הוא החן וההבל הוא היפי – ומתוכה התחזקות ביראת ה', "אשה יראת הו' היא תתהלל". מכך גם מובן ש"אשה יראת הו'" היא בעצם תיקון החברה – כל התיקון תלוי ב"אשה יראת הו'", השוללת

צדקניות התורה משתבחות ביפין, כי העיקר אצלן הוא יראת ה'. זהו פירוש שהופך את הקערה – הפשט שולל חן ויפי, ולפי הדרוש העיקר יראת ה', ואז גם החן והיפי טובים.

הרבי מקוצק מוסיף פירוש אמצעי, כך שנהיים שלשה שלבי פירוש, המתאימים למבנה היסודי של הבעש"ט¹ – הכנעה-הבדלה-המתקה: הפירוש הראשון, הפשוט, כולו הכנעה – צריך להכניע ולהשפיל את היצר להתיפות ולמצוא חן, כי הוא לא טוב. זו עבודת נפש של הכנעה – הכנעת מה שמוסיף לי איזה אגו, איזו גאווה, החן והיפי. רק יראת ה' היא הטוב בחיים, ואדרבא – היא גופא עוזרת להכנעת יצר החן והיפי. לפי הפירוש השני – שחשוב לציין שנאמר גם לפני החסידות – יש אתהפכא גמורה, המתקה, שחן ויפי יכולים להיות הדבר הכי טוב. מתי? כאשר "אשה יראת הו' היא תתהלל" בחן וביפי שלה. לרבי מקוצק מתאים פירוש של הבדלה, כל הדרך של קוצק היא הבדלה. מתאים גם לפשט התניא, שצריך לעשות אתכפיא, אבל העיקר להרגיש את הבדלת הקדושה ממה שלא קדוש.

פירוש הרבי מקוצק

הווארט של הרבי מקוצק מאד יפה – פשוט הופך את פירוש המלים "שקר החן והבל היפי": לפי הפשט חן הוא שקר ויפי הוא הבל, אבל הוא מפרש שבעולם בו השקר הוא שמוצא חן בעיני אנשים, וההבל הוא מה שיפה בעיני אנשים – צריך להתגבר ולהבדל מ'הנחות העולם' (ביטוי חב"ד, לא שלו), להתבדל ממוסכמות העולם, ולהתעצם עם יראת ה'. רק יראת ה' יכולה להציל את האדם משקיעה במוסכמות החברה, הבנויה על ערכי שקר ועל הבלי העולם הזה. כאשר ערכים שקריים מוצאים חן בעיני

ה קהלת א, ב.
ו תניא פ"ז.

ז ראה הטבע היהודי עמ' קמ, ובכ"ד.

ח תניא פ"ב.

ד כש"ט אות כח.

- יא דרגות רגש וביניהן י דרגות שכל. עד כאן מה שכבר למדנו. כעת הגענו למשפט הראשון בעמ' עג.

חכמה ובינה – שרשי האמונה והבטחון

האמירה שה'אין'-האמונה בשכל נשמעת חידוש. קודם כל, כי שכל הוא משהו, אני מבין משהו, וגם קשה לומר שהוא אמונה – לכאורה אמונה היא למעלה מטעם ודעת, בלי שכל. אין אני אומר שאמונה הולכת עם שכל? השאלה עולה כי כאשר אומרים סתם 'שכל' חושבים על בינה יותר מאשר על חכמה. האין של השכל הוא בחכמה, בטול, כמו משה רבינו, "ונחנו מה", ושם שורה האמונה. אין הכי נמי שבינה – סתם שכל, שאני מבין משהו, 'השגה' כפי שהיא נקראת הרבה פעמים בחסידות, שרצתי לתפוס משהו עד שהשגתי אותו – יש ישות. גם בשביל לרוץ ולהשיג אני צריך בטחון – כל דבר שאני עושה מצריך בטחון בנפש.

שוב, כשסתם אומרים שכל חושבים על הבינה, לא על החכמה, ובבינה יש יחסית 'יש'. כלומר, שרש הרגש – שהוא ה'יש' – הוא במח הבינה. מח הבינה בקבלה הוא אמא, שייך לאשה. שרש האמונה הוא באין של החכמה. הרבה פעמים בחסידות חכמה ובינה נקראות אין ויש, כי הפסוק אומר "והחכמה מאין תמצא"¹⁰. חכמה היא אין, ומי שמבין ומשיג אותה הוא יש. מי שמשיג גם שמח – כתוב שמי שמשיג משהו שמאד רצה מתמלא שמחה – לכן אמא מסמלת שמחה, "אם הבנים שמחה"¹¹. שמחה היא גם כמו רגש, "נתתה שמחה בלב¹²", ויש בה ישות. כשמדובר בשמחה של מצוה זו ישות דקדושה. החכמה היא מקור האמונה והבינה היא מקור הרגש והבטחון.

את היסודות הרעועים של החברה. הגבר לא יכול לתקן את החברה כמו האשה שעושה את יראת ה' עיקר. זו ההבדלה, שיש בה תיקון גדול. ההמתקה היא הפירוש השלישי, שבעצם חן ויפי טובים ואהובים גם אצל ה' – "אשת חן תתמך כבוד"¹³. מתי? רק כשיש יראת ה', שהופכת הכל לקדושה. זהו חן האמהות שלנו, שבזכותן תבוא הגאולה – בזכות נשים צדקניות. עד כאן ווארט לכבוד היארצייט של הרבי מקוצק זצ"ל, שחל ביארצייט הרבנית חיה-מושקא ע"ה – ווארט שמאד מתאים לה.

ב. שרשי האמונה והבטחון בחכמה ובינה

אמונה ובטחון – שכל ורגש – אין ויש

אחרי הקדמה זו נסתכל בספר. פעם קודמת' למדנו על שכל ורגש. אנחנו עוסקים באמונה ובטחון, ובשיעורים האחרונים הסברנו שאמונה היא בחינת 'אין' ובטחון הוא בחינת 'יש', "אל כל החיים יש בטחון"¹⁴. בטחון, במיוחד בטחון פעיל, לקום ולעשות, בא מתוך ישות דקדושה. איפה האין (האמונה) והיש (הבטחון) בנפש? אמרנו שיחסית האמונה שורה יותר בשכל, ב'מח – שכל אמתי הוא בטול, "ונחנו מה"¹⁵, הבטול של משה רבינו – ויש הוא ברגש, בלב. אמונה ושכל נשמעים דבר והיפוכו, אך באמת האמונה שורה בשכל המתוקן, האמתי, והבטחון, היש של הקדושה, ברגש.

הסברנו שיש "גבה מעל גבה" – שרש הרגש מעל השכל, ושרש השכל מעליו, וככה עד אין סוף ממש. שרטטנו 21 מדרגות, רגש-שכל-רגש-שכל-רגש-שכל וכו' עד לפני הצמצום, עד לשרש יש אמתי שבתוך ה' ממש

ט משלי יא, טז.

י אמונה ובטחון 19 – נדפס ב"ואביטה" משפטים.

יא קהלת ט, ד.

יב שמות טז, ח-ז.

יג תהלים קיג, ט.

יד תהלים ד, ח.

השראת האמונה בחכמה

נקרא בפנים:

שהם זהים, שגם החכמה גם הבינה נעלמות, אבל כשמדייקים, יש הבדל – לבינה יש מקום מסוים והחכמה בא מאין, מאין-מקום בעצם. מה לומדים מכך בקבלה וחסידות? שהבינה-אמא היא שרש המקום – בבינה יש התיישבות, בעוד החכמה היא בטול, אין. כך כתוב כאן:

ב"מקום בינה"¹⁰ [לבינה יש מקום מוגדר]. מקור ושרש הבטחון [האמונה שורה בחכמה והבטחון בא ממקום הבינה]. [מאיזה עוד פסוק לומדים זאת? בסוד "כי בו [בה] ישמח לבנו כי בשם קדשו בטחנו [בטחנו בשם קדשו של ה', ומכח הבטחון באה לנו שמחה בלב – שמחה בלב היא מ"מקום בינה", "אם הבנים שמחה"].] "מכאן לומדים שיש קשר בין בינה, "מקום בינה", לבטחון, תחושת היש של הקדושה – בטחון בה', בעיקר שנותן לי כח לעשות חיל, וגם אם כעת אי אפשר לעשות, אני בוטח בה' שהוא ידאג לי, בטחון סביל].

שיכול הימין והשמאל

ובני' [דבר שכבר למדנו] שבסוד האמונה והבטחון הבינה מתקשרת לנצח והחכמה להוד, יש במח חכמה ובינה, מח ימין ומח שמאל. למטה, ברגלים, נצח הוא רגל ימין והוד רגל שמאל. מה יודעים היום במדע? איזה מח שולט על הימין ואיזה מח שולט על השמאל? בניגוד להשקפה הראשונה, לשכל הראשון, יודעים היום שמח ימין שולט על השמאל ומח שמאל על הימין. בתורה הפסוק העיקרי בנושא הוא לגבי ידי יעקב אבינו – "שָׁכַל את ידיו"¹¹. "שָׁכַל" לשון שָׁכַל, סימן שידי יעקב – ששם את ידיו הפוך על ראשי אפרים ומנשה – היו עם שכל. יש בידיים תכונת שכל, שהימין הולך לשמאל והשמאל הולך לימין.

בשכל גופא, "והחכמה מאין"¹⁰ [החכמה באה מאין, ולכן היא עצמה נקראת אין, יחסית לבינה]. ושם עיקר השראת האמונה [הכוונה במשפט הקודם – שהאמונה שורה בשכל – היא בעיקר בחכמה].

יש הבדל בחסידות בין השראה להתלבשות או השתלשלות – אלה מושגים שונים¹⁰. השראה היא אור מקיף, המורגש בדבר שהוא שורה בו, אבל לא ממש מתחבר אתו. כך, האמונה היא לא ממש שכל, אבל במח החכמה, בו יש נביעת חידושים מתמדת, מורגשת השראת האמונה. במלים פשוטות: לפי האמונה של האדם הוא מחדש חידושים בחייו – בשכלו ובכלל בחייו. מסבירים שאמונה היא גם לשון אמנות. מאיפה מקבלים את החוש-ההשראה לצייר, לגנן או לחדש בתורה (גם זו אמנות)? אמן צריך השראה. מאיפה הוא מקבל אותה? מהאמונה שלו. החידוש שלו הוא חכמה, אבל האמונה – חוש האמנות – שורה בתוך החכמה. על כך כתוב "החכמה מאין תמצא".

שרש הבטחון בבינה

המשך הפסוק "והחכמה מאין תמצא" הוא "ואי זה מקום בינה" – פסוק בספר איוב (בפרק כח, המכונה "פרק החכמה"). החכמה באה מאין – על פי פשט 'מאיפה', איני יודע – ולעומת זאת אני מרגיש שלבינה יש מקום, רק שעדיין איני מזהה אותו, לכן "ואי זה מקום בינה". שני חלקים מקבילים, שאפשר לחשוב

10 איוב כח, יב.

11 מאמר "השפלות והשמחה" ממו"ה ר' אייזיק מהומיל פע"ב. מבואר בטבע היהודי מאמר "המודעות העתידית" עמ' מה ואילך; בעתה אחישנה פ"א ובכ"ד.

12 אמונה ומודעות מאמר "כח האמונה" עמ' נד; אוצר הנפש ח"א מאמר "אמנות ואמונה"; נפש בריאה עמ' יד.

נאמר את התוכן בקיצור: קודם אמרנו שהאין-האמונה בשכל והבטחון בלב. כעת מוסיפים ששכל עצמו האמונה במח הימין והבטחון במח השמאל. הוספנו שהאמונה שבמח הימין הולכת לרגל שמאל, הוד, הבטחון הסביל, והבטחון שבמח שמאל, מקור הרגש של המח, הולך לרגל ימין, נצח, הבטחון הפעיל.

ג. תשובת ה"דברי שלום": בטחון באבא דאמא בעל "דברי שלום" – נכד הרש"ש

הפסקה הבאה מסיימת את הפרק. היום נעשה סיום על פרק. לימוד כל פרק כאן לוקח כמה וכמה פעמים, אז אפשר לשמוח בסיום:

ועיין בשה"ק דברי שלום, שאלה ג',

זהו ספר שלא בטוח שכולן מכירות. מי נחשב – לא בחסידות – המקובל הכי גדול אחרי האריז"ל? [הרש"ש]. נכון, רבי שלום שרעבי. מישהי פעם היתה בקבר שלו בהר הזיתים? קבר בעל אור החיים הקדוש קצת למטה, ויותר למעלה – קרוב לכביש – יש את קבר הרש"ש, כדאי להיות שם, להתפלל שם. בצד השני של הכביש קבור רבי גרשון מקיטוב, גיס הבעש"ט, לו כתב הבעש"ט שהמשיח אמר לו שיבוא "לכשיפוצו מעינותיך חוצה".

מאיפה הרש"ש? מאיפה השם שרעבי? מתימן. היו בדורו מקובלים מאד גדולים מטוניס, טוניסאים, שהרבה מכתביו הם תשובות אליהם. גם בעל ה"דברי שלום" נקרא רבי שלום שרעבי, אך זהו נכד רבינו הרש"ש שחי בזמן אדמו"ר הזקן. שמו המלא הוא רפאל-אברהם-שלום שרעבי. זהו ספר קבלה, שחלקו השני הוא שו"ת. לא כתוב בדיוק מאיפה השאלות – שאלו אותו שאלות בקבלה והוא משיב. בדרך כלל מאד מסובך, אבל יש כאן דוגמה לשאלה קצרה ולענין, שאפשר בקלות להבין.

לענינו, רגל ימין, נצח, היא בטחון פעיל, ורגל שמאל, הוד, היא בטחון סביל. בטחון סביל קרוב לאמונה, רק שאמונה היא שכל מה שה' עושה הוא לטובה ואיני מתערב כלל, ובטחון סביל הוא שיהיה טוב הנראה והנגלה, אך איני יכול לעשות זאת, רק ה' יכול ואני סומך עליו. הצד השווה בין אמונה לבטחון סביל (הוד) הוא שרק ה' עושה. החכמה, מח ימין, בחינת אין, בה שורה האמונה – הולכת-משפיעה, נותנת כח, לרגל שמאל, הוד, הבטחון הסביל. אבל הבינה, מח השמאל, ה"יש" של השכל – מקור הרגש שבשכל – הולכת לרגל ימין, לנצח, הבטחון הפעיל, לקום וליזום לעשות דברים. דווקא האמא משפיעה לכח הזכרי, הבטחון הפעיל, "איהו בנצח"³⁰, והאבא לכח הנקבי, הבטחון הסביל, "איהו בהוד" – הפוך ממה שהייתי חושב. איך הגענו לכך? מהפסוק "כי בו ישמח לבנו כי בשם קדשו בטחנו"³¹ – קשר בין מח שמאל, שמחה, לרגל ימין, בטחון³².

ע"ד "שכל את ידיו" ו"אחליפו דוכתייהו" [תופעה זו נקראת בקבלה³³ וחסידות³⁴ "אחליפו דוכתייהו", שהמקומות מתחלפים, הימין הולך לשמאל והשמאל לימין. תופעה נסית ופלאית זו קורה דווקא כאשר יש גילוי עצמי:], תכונת כל גילוי עצמי דוקא [כשמתגלה עצמות ה' הקיום השונים מתכללים בשל גילוי האור העצמי, ויש התחלפות – הימין הולך לשמאל והשמאל לימין.], כמבואר בדא"ח].

יט ע"ה של"ו פ"ח (ובכ"ד).

כ תהלים לג, כא.

כא היה ניתן לפרש "כי בשם קדשו בטחנו" כבטחון סביל, שה' עושה הכל, ואז היו פה קשר ותלות בין הוד (בטחון סביל) לבינה (שמחה), שניהם בקו שמאל, ובסוד "בינה עד הוד אתפשטת" (עפ"י הקדמת תקו"ז). אך פרשנו כאן בטחון פעיל – ה', "שם קדשו", נותן לי כח לקום ולעשות חיל (מתאים לכך שפנימיות הנצח היא בטחון – פעיל – בעוד פנימיות ההוד היא תמימות).

כב ראה זהר ח"א פז, א.

כג לקו"ת ואתחנן יד, א (ובכ"ד). ראה באורך שיעורי כא-כב חשון ש"ז – נדפס ב"ואביטה" וישלח ומקץ.

מדת הבטחון – באבא או באמא?

נקרא קודם מתוך המקור, ואז נראה איך כתוב אצלנו במאמר. שאלה על מדת הבטחון בספר קבלה מובהק היא חידוש גדול:

בשענר הכוונות [מה הספר הכי חשוב של האריז"ל? אחרי הזהר, מרשב"י, ספר הקבלה הכי חשוב הוא עץ חיים. צריך לפחות לדעת את שמו... עץ חיים מתאר את כל סדר ההשתלשלות, כל העולמות. יש ספר מקביל המלמד מה מכוונים בתפלה. החלק המעשי של הקבלה – "המעשה הוא העיקר" – הוא כוונות התפלה. מהו החלק המעשי של החסידות? להיות יהודי טוב, על דרך הבעל שם טוב. מה החלק המעשי של הקבלה? הכוונות, מה בדיוק צריך לחשוב בכל תפלה. אי אפשר להסביר את הכוונות לפני ידיעת כל סדר ההשתלשלות, כל העץ חיים, לכן הוא ספר היסוד. אחרי לימוד העץ חיים, המקור, צריך לתרגם את כל הסודות – לכוון כל כוונה במקום המתאים לה בתפלה. איך קוראים לספר שמסביר את הכוונות? יש שני ספרים מקבילים של האריז"ל – שער הכוונות ופרי עץ חיים. זהו רק ידע בסיסי שכל אחד צריך לדעת].

דרוש ו וכו' כתב שמעלת הבטחון הוא באבא [מאיפה באה מדת הבטחון? כתוב שם בפירוש שמאבא, חכמה, עם כל המשמעות]. אבל בדרוש ל"ג לעומר [דרוש אחר שם, על כוונות ל"ג בעומר, הילולא דרשב"י]. כתב שהוא באמא [שהבטחון שייך לאמא, בינה. זו סתירה-לכאורה, עליה שאל משהו את הדברי שלום, נכד הרש"ש].

תורה בחכמה ותפילין בבינה

תשובה. גלע"ד דאלו ואלו דברי אלהים חיים והכל אחד. ויובן עם מה שכתב הרמ"ז ז"ל [עוד מקובל גדול, רבי משה זכותא, המובא הרבה בדרושי חב"ד – כמעט בכל דרוש של אדה"ז בלקו"ת]. בהקדמת ברכת התורה [שמברכים

כל בקר]. דהתורה הם מוח דאבא [כמו שכתוב בזהר "אורייתא מחכמה נפקת"^{טז}, התורה באה מחכמה, מאבא] ולכך האבל פטור [בדיני אבילות ל"ע יש איסור ללמוד תורה. למה אבל אסור ללמוד? כי הסתלקו ממנו מוחין דאבא. מכאן אפשר להבין משהו כללי, לא רק בזמן אבילות ח"ו, אלא ביחס לכל אדם שנמצא בצער עמוק. יסוד עבודת ה' הוא "עבדו את הוי" בשמחה"^{טז}, ואם אדם מדוכא ח"ו, בעצבות – מה קורה אצלו בשכל? המוחין דאבא מסתלקים ממנו. זה לא טוב, לכן צריך להיות שמח. אבל לפעמים על פי ההלכה, ל"ע בזמן של אבל, אסור ללמוד תורה כי אין מוחין דאבא.]

אך תפילין של רש"י ור"ת חייב [בזמן אבילות ל"ע חייבים להניח תפילין. אפשר לחשוב שמספיק להניח תפילין דרש"י, מוחין דאמא, ובכך לקיים את עיקר מצות תפילין כמבואר בהלכה, אך לא להניח תפילין דרבינו תם, כי הם מוחין דאבא, שאין לאבל בזמן האבילות, כמבואר לגבי לימוד תורה. הוא אומר שלא כך, צריך להניח את שני זוגות התפילין – רש"י ור"ת – גם בזמן אבל ח"ו. תורה אסור ללמוד, אבל תפילין – גם ר"ת – צריך להניח. כלומר, האבל לא פוגע בתפילין בכלל – לא של רש"י ולא של ר"ת]. דהכל בכללות הוא אמא [היחס בין תורה לתפילין הוא יחס כללי בין אבא ואמא. התורה היא אבא, בטול, מוחין דאבא, ומצות תפילין בכלל היא אמא, מוחין דאמא]. כולן זוכרות את עשרת המבצעים של הרבי? מה היה המבצע הראשון עליו הכריז הרבי? בסוף הרבי הגיע לעשרה מבצעים, אבל המבצע הראשון, לפני מלחמת ששת הימים, היה מבצע תפילין – כדי לחזק את החילים, בשביל נצחון, נצח, רגל ימין. איך מגיעים

כד זהר ח"ב קכא, א.
כה תהלים ק, ב.

מהחכמה יש את החסד, המנורה, סמל לאור התורה, אבל תכלית קו ימין היא הנצח, חינוך. מה המקביל בצד שמאל, המבצע של ההוד? הרבי אמר בפירוש, מה ההוד של הבית (שייך לאשה)? "בית מלא ספרים". מאד מתאים לפירוש הקוצקער ב"שקר החן והבל היפי" – יש עולם של שקר, כח המדמה הכוזב שהספרים האלה לא הכי יפים לקישוט הבית, מקשטים בתים עם דברים אחרים, אבל התיקון הוא על ידי "אשה יראת הוי" שידועת שהספרים הם הדבר הכי יפה בבית, ההוד של הבית. החידוש שאפילו אם אני לא כל כך לומד בספרים – אני צריך ללמוד ורוצה ללמוד, אבל לא מספיק – אני מודה בכולם! יש לי כאן הרבה ספרים, לא למדתי את כולם – הלואי מאית, אלפית – אבל למה הם יפים לי? כי אני מודה בכל תוקף, מאמין, באמת שבספרים האלה, וגם מודה לקב"ה שזיכה את עם ישראל בחכמים כאלה גדולים שכתבו את הספרים. זהו רגש של מדת ההוד.

יסוד הוא השפעה – איזה מבצע של הרבי מתאים להשפעה? איזה עוד מבצע לא אמרנו? [צדקה]. מבצע צדקה. כתוב שהיסוד נקרא צדיק – "צדיק יסוד עולם"⁷ – כי בכל עת הוא עושה צדקה, נותן צדקה.

מה המבצע שמקביל לתפילין? מה צריך לבדוק לפי הרבי כל שנה? תפילין ומזוזות. מזוזה היא המצוה של המלכות (הספירה שהיא פתח לבית – "זה השער להוי' צדיקים יבואו בו"⁸) – כניסה לקדש וגם יציאה מהקדש החוצה, "לתקן עולם במלכות ש-די", עיקר מה ששומר על כולנו (על המזוזה רושמים מבחוץ את השם ש-די, ר"ת "שומר דלתות ה-ישראל") – מבצע מזוזה. תפילין ומזוזה הן

לנצח, רגל ימין, מאיזה מח? מח שמאל – בינה, תפילין. עשרת המבצעים של הרבי הם כנגד הספירות, כמוסבר בפרטיות באחד מספירנו⁹, משהו חשוב. אחד המבצעים הוא מבצע תורה. הראשון לפי הזמן הוא מבצע תפילין, אבל לפי סדר הספירות מבצע תורה הוא בחכמה ומבצע תפילין בבינה – בדיקו מה שכותב כאן. תורה בכללותה היא בחכמה ותפילין בבינה.

עשרת המבצעים כנגד הספירות

אם כבר הזכרנו את עשרת המבצעים, נפרט:

שלשה מבצעים הם שלש מצוות שנמסרו לאשה – חלה, נדה והדלקת הנר, ר"ת **חנה**, כנודע. הם כנגד שלשה הכלים שהיו בקדש – נר שבת הוא המנורה, כשרות היא השלחן וטהרת המשפחה היא מזבח הקטרת. מהן בספירות? המנורה בדרום, חסד, השלחן בצפון, גבורה, ומזבח הקטרת באמצע, תפארת – כמו אברהם-יצחק-יעקב. מבצע נש"ק בדרום, חסד; כשרות המאכלים בצפון, גבורה. טהרת המשפחה בתפארת, "כתפארת אדם לשבת בית"¹⁰.

יש מבצע חינוך של הרבי – שייך למורות כאן, וגם לכל בת שתהיה מחנכת. חינוך שייך ל"ברא כרעא דאבוה"¹¹, חינוך הדור הבא, המשך הדורות, "נצח ישראל לא ישקר ולא ינחם כי לא אדם הוא להנחם"¹². לכן מבצע חינוך בנצח – הנצחת התורה. התורה היא בחכמה, והענף האחרון שלה הוא הנצח. למטה

כו שכינה ביניהם פ"ו הערה ז. ראה גם כינוס ילדים ו' טבת ע"ב.

כז ישעיה מד, יג. בהיות שהאשה בכלל קשורה להוד, "איהי בהוד", צ"ל ששלש המצוות מאירות מחג"ת להוד, והרמז: **חלה נדה הדלקת הנר** עולה בגימטריא **תמימות**, פנימיות ספירת ההוד.

כח ע"פ עירובין ע, ב.

כט ש"א טו, כט.

ל משלי, כה.

לא תהלים קיח, כ. ראה זהר ח"א ז, ב (ובכ"ד).

חשוב להפיץ לכולם – ולחסידי חב"ד בפרט – את הקבלת עשרת המבצעים כנגד הספירות, שנותנת הרבה חיות וכיוון בעשית המבצעים.

בטחון – אבא שבאמא

הגענו לנושא המבצעים מממה שכתוב כאן, שכל ענין התפילין הוא אמא. כלומר, על אף שכתוב בפרטיות בקבלה שתפילין דרש"י הם אמא ותפילין דר"ת הם אבא – בכללות הכל אמא. אם תפילין דר"ת היו אבא, כמו לימוד תורה, גם היו אסורות לאבל, אבל הוא חייב בתפילין דר"ת כמו בתפילין דרש"י, כי כל ענין התפילין הוא אמא יחסית לתורה, שהיא אבא: אלא דרש"י הם מוח דבינות דבינה, לפיכך נקראת אימא, ור"ת הם מוח דחכמות דבינה, ולכן נקרא אבא, אבל לעולם כל כללות רש"י ור"ת נקרא מוח דאימא, יע"ש.

מה פירוש? יש פרצוף שלם באמא, התכללות. יש בה גם חכמות, חכמה ועטרא דחסדים, החסדים שבדעת, וגם בינות, בינה ועטרא דגבורות, הגבורות שבדעת – הכל של אמא. אם כן, כאשר כתוב שתפילין דרש"י ותפילין דר"ת הם בינה וחכמה – הכל באמא. יש כאן גברים ונשים – לכל אחד יש מח ימין ומח שמאל. מח ימין של אמא הוא החכמות, תפילין דר"ת, ומח שמאל של אמא הוא הבינות, תפילין דרש"י – אבל הכל אמא. אבא הוא משהו אחר – האבא האמתי, הכללי, הוא תורה. מה הדבר מסביר? שכאשר כתוב בכוונות התפילין בשער הכוונות שבטחון הוא אבא, הכוונה לאבא שבאמא, וכאשר כתוב בדרוש ל"ג בעומר שבטחון הוא אמא הכוונה לכלל. בל"ג בעומר ההתייחסות היא לכלל – הבטחון שייך לאמא בכלל. אך בפרט, בתוך אמא, הבטחון שייך לחכמה דאמא.

ולכן בדרוש התפילין שהוא מדבר במוח דר"ת שקראו אבא בערך מוח דרש"י, דזה

עילאה ו-ה תנאה שבשם הוי" ב"ה.

יש עוד מבצע שלא אמרנו, שהוא הדעת – אהבת ישראל ואחדות ישראל. הרבי לא הסתפק באהבת ישראל, ותמיד הוסיף – כעיקר – אחדות ישראל. רק אהבת ישראל היתה שייכת לחסד. החידוש הוא שהרבי לא הסתפק באהבת ישראל והוסיף אחדות ישראל. אחדות היא יחוד, לא רק לאהוב אחד את השני אלא להתחבר ממש, להיות אחד, לאחדים. איפה מתאחדים? בספירת הדעת, כמו "והאדם ידע"³⁷ (למעלה מטהרת המשפחה בתפארת).

אחרי כל המבצעים, הרבי אמר שאם אנחנו נעשה את המבצעים שלנו ה' יעשה את המבצע שלו – מבצע משיח. הוא בספירת הכתר, ה"חד ולא בחשבון" (אחד ולא בחשבון העשרה, שהרי העשרה נמסרו לנו והאחד הוא שלו).

ולסיכום:

כתר		
מבצע משיח		
חכמה	בינה	
תורה	תפילין	
	דעת	
	אחדות ישראל	
חסד	גבורה	
הדלקת נרות	כשרות	
	תפארת	
	טהרת המשפחה	
נצח	הוד	
חינוך	בית מלא ספרים	
	יסוד	
	צדקה	
	מלכות	
	מזווה	

שלא היה כתוב עד בספר עד כאן:

נמצא שעיקר כח הבטחון תלוי בתפלין דר"ת [לכל כח בנפש יש מצוות שהן סגולה לחזקו, לפתחו ולגלותו. מכאן עולה שתפלין דר"ת הם המצוה המסוגלת לחזק את הבטחון הפעיל בנפש, הבטחון לקום ולעשות, לכאורה הוא שייך רק לבנים, אבל נסביר את השייכות גם לבנות].

ובכוחם להביא למדת "ויעמד השמן" כנ"ל [באחד השיעורים הקודמים¹⁷ דברנו על פסוק שכתוב בנס שעשה אלישע. היה לה רק "אסוך שמן"¹⁷ והוא אמר שתביא כלים מהחוץ ותמוזג לתוכם את מעט השמן שלה. כל זמן שהיו כלים השמן לא נגמר, עוד ועוד, וכשנגמרו הכלים כתוב "ויעמד השמן". הפשט שהשמן עמד-נפסק, אבל הפירוש הפנימי שהוא עמד בעמידה פנימית ונצחית, שהספיק עד תחית המתים. כפי שהוסבר אז, עמידה היא גם כח לנצח את כל האויבים, "עמדת להם בעת צרתם" – היא גם נצחיות וגם נצחון. מי עומד? רגל ימין, הנצח, שעומדת באופן נצחי, יציב וחזק, וגם עומדת נגד כל אויב לנצח. הכח לכך בא מהנחת תפלין דר"ת בפרט].

הנחת תפלין דר"ת – עיקר בדרך לגאולה

ועל כן הנחת תפלין דר"ת היא עיקר גדול בדרך החסידות של מורנו הבעש"ט ז"ע עד הבעש"ט לא כולם הניחו תפלין דר"ת. לא כתוב בתורה שצריכים להניח פעמיים תפלין, ולפי ההלכה רש"י עיקר – לכן הניחו רק רש"י. גם הגדולים לא הניחו, חוץ ממי שנהג לפי קבלה, לפי האריז"ל. בא הבעש"ט והנהיג שכולם יניחו שני זוגות תפלין. רואים

חכמות וזה בינות, לכך כתב דמעלת הבטחון הוא באבא [אבא דאמא], אבל בדרוש ל"ג לעומר קראו אימא, דכן הוא האמת [דהיינו שכך בכלל].

כאן מסיים את התשובה – תשובה קצרה. האמת שבטחון באמא, וכשכתוב פעם אחת שהבטחון באבא הכוונה לאבא שבאמא, סוד התפלין דר"ת, החכמה שבבינה. מכאן אפשר להבין עוד יותר טוב למה אותו מת, בינה הכלולה מחכמה, סוד התפלין דר"ת, הולך לרגל ימין – כי יש לו זיקה מלכתחילה לימין (בגלל החכמה שבו). הוא הימין של השמאל, החכמה של הבינה – לכן בהמשכתו למטה הוא נמשך לצד ימין, לרגל ימין. הוא בשמאל אבל נמשך לימין.

כתבנו זאת בקיצור:

שם נשאל שבמקום אחד בכתבי האריז"ל [בכוונות התפלין בשער הכוונות], בענין תפלין דר"ת משמע שהבטחון הוא באבא ובמקום אחר, בענין לג בעומר, משמע שהוא באמא. ותרץ שאמיתת בחינת אבא הוא ענין התורה דמחכמה נפקת¹⁷ [אבא באמת אינו תפלין כלל, אלא תורה, כמו שאמרנו כעת בסידור המבצעים של הרבי – שמבצע תורה בחכמה ומבצע תפלין בבינה]. משא"כ כל בחינת תפלין הוא באמא, רק שתפלין דר"ת הם מצד מוח דחכמות דבינה [ותפלין דרש"י מצד מוח דבינות דבינה]. עיי"ש¹⁷.

ד. מקור הבטחון – תפילין דר"ת

כח הבטחון ותפילין דרבינו תם

מה אפשר להסיק מדבריו? משהו חדש,

לג זח"ב קכא, א. וראה שם פה, א.

לד ועיין גם במאמר "תפלין דרש"י ותפלין דר"ת" [נדפס בספר אשא עיני].

לה אמונה ובטחון 17 – נדפס ב"ואביטה" מקץ. לו מ"ב ד, ב.

הכוונה שייכת לכולם. מאיפה אפשר ללמוד איך לכוון את ר"ת? הבינה מקבלת מהחכמה – התורה בחכמה ותפילין בבינה. איך אני יודע מי הם רש"י ור"ת, מהתפילין? בלימוד חומש לומדים רש"י ובגמרא לומדים רש"י ותוספות, רבינו תם. כנראה כאשר הבנות תלמדה ר"ת בתוספות הן גם תדענה לכוון כוונות רש"י ור"ת. רש"י ור"ת קבעו לפי לימוד התורה שלהם איך צריכים להיות התפילין. אבא ואמא, תורה ותפילין, הם "תרין ריעין דלא מתפרשין לעלמין"⁷⁷. אמרנו זאת בשביל הצוות, שידעו שצריך ללמוד בבית ספר גם ר"ת – גמרא, ולא רק עם רש"י אלא עם תוספות, ובהם גופא לחפש את דעת ר"ת.

תקיפות ובטחון רבינו תם והש"ך

נוסיף משהו יפה: שמו של ר"ת היה יעקב (בן מאיר), והוא מכונה רבינו תם על שם הפסוק "יעקב איש תם"⁷⁸. אם אפשר לציר אותו, איזה טיפוס הוא? מאד חזק, מאד עצמי. מסופר בסדר הדורות⁷⁹ שכאשר פסק שום דבר לא ענין אותו, לא הזיז אותו, אפילו שמה רבינו יבוא ויגיד הפוך. טיפוס חזק בדעתו, כדי להיות עצמי צריך נצח, בטחון פעיל. בשבוע הבא, בר"ח – א' אדר-א – יש יארצייט של אחד מגדולי ישראל של הדורות. שלפני החסידות, הש"ך, רבינו שבתי כהן הוא חי בתקופת פרעות ת"ח ות"ט (רבינו תם חי בתקופת הצלבנים, וכמעט נהרג על ידם) – הדבר הכי חמור שקרה לעם ישראל לפני השואה – והיה נרדף, נפטר בגיל צעיר. הוא הספיק בחייו הקצרים לכתוב פירוש שהוא אולי הכי חשוב ועמוק על השו"ע – הש"ך על

שלפעמים משהו אינו העיקר בהלכה, אבל הוא העיקר כדי להביא את הגאולה.

מכאן אפשר גם ללמוד משהו מעשי: הרבה שואלים – אם יש למישהו רק תפילין דרבינו תם, הוא יכול לעשות מבצע תפילין? על פי הלכה הם לא עיקר התפילין, אבל אם אין לך רש"י – מבצע תפילין (שמצד אמא) כולל גם ר"ת. אף שתפילין דר"ת אינם העיקר בהלכה, בעבודה הפנימית, בשביל הבאת המשיח, שתלויה בבטחון פעיל – "עשו כל אשר ביכולתכם", בלשון הרבי"ז – הם העיקר. הם נקראים תפילין דארץ ישראל, וכמבואר אצלנו באריכות במ"א.

כוונת הנחת תפילין דרבינו תם – גם לנשים

אמרנו שלכאורה הנחת תפילין לא שייכת לבנות, אז למה לומדים זאת כעת אתכן? כנראה שהכוונות שייכות לכולם. אם נחזור לרשב"י, במערה לא היתה לו אפשרות לקיים את המצוות בגשמיות, במעשה. אז איך הוא קיים אותן? הוא היה במערה כמו בת, שפטורה מכל המצוות שהזמן גרמא. הוא היה אנוס, ש"רחמנא פטריה", אך לא אמר שאם כן לא אעשה – ח"ו. איך הוא קיים? במחשבה. הדבר שייך רק למי שבהשגחה פרטית לא יכול לקיים במעשה. אם אדם יכול לקיים במעשה – לא מספיק לחשוב. אם הוא לא יכול – כנראה מקיים ממש בכוונתו. לכן, כוונות ר"ת שייכות לכולם.

זהו פירוש אחד למה צריך לכוון – הבעל לא תמיד יודע לכוון, אבל אם הוא יעשה והאשה תכוון הם יצטרפו יחד. הקדושת לוי אומר שכך שני יהודים עושים יחד מצוה – אחד עושה והשני מכוון נכון. בכל אופן,

לח ראה זהר ח"ג רצ, ב; זהר ח"א קכג, א.

לט בראשית

מ ח"א שנת ד"א תתקל. הובא ונתבאר בשיעור ט' חשון ע"ז.

לז שיחת כ"ח ניסן תשנ"א.

יו"ד וחוו"מ.

כבדתי אותך, הוא נישק אותי על הראש. כל המחלוקות הן אך ורק לשם שמים, לבירור אמתה של תורה.

הבאנו אותך בגלל הארציית וכדי שתקראו את הסיפורים על בתו ואחותו, וגם כדוגמה לתפילין דר"ת – חריפות ותוקף של אמת לשם שמים הן תכונות תפילין דר"ת. כל מי שיש לו מדות אלה בעצם מניח תפילין דר"ת. ככה גם בת יכולה להניח (ברוחניות) תפילין דר"ת, עם תוקף של יראת שמים ושל אהבת האמת לשם שמים ושל רצון להביא משיח ויהיה-מה – 'לא אכפת לי משום דבר, הולכים על זה בכל התוקף, משיח נאוו!'. זו מדרגת תפילין דר"ת, שלמדנו כאן – בקבלה – שהיא החכמה של הבינה, החכמה דאמא.

תפילין דרבנו תם – גלוי "אחליפו דוכתייהו"

ובו תלוי הכח לקיים את הוראת המשיח למורנו הבעש"ט^{מב} – "יפוצו מעינותיך חוצה"^{מג} ["חוצה" שאין חוצה הימנו" – ומתפשט עוד ועוד חוצה בכל דור ודור, ובדורנו גם מה שאנו קוראים 'המהפכה הרביעית'^{מד}, לקיום היעוד "ונתתיך לאור גוים"^{מה}], שאזי "קאתי מר"^{מו} [מקבלים כח לכך מתפילין דר"ת, לכן הם עיקר גדול בחסידות].

בהיות תפילין דר"ת מצד התכללות החכמה שבבינה ע"כ ישנה לתופעה העצמית הנ"ל [בכל מקום של התכללות יש תופעת "אחליפו דוכתייהו" – הימין שבשמאל הוא כח שהשמאל ילך לימין. תופעה עצמית, גילוי

פעם קראתן את סיפור בת הש"ך? יש שני סיפורים מקבילים – אחד על בת הש"ך ואחד על אחותו. יש ספר גדול, 500 עמ', רק על סיפור בת הש"ך, שרבים מפקפקים באמינותו. סיפור אחות הש"ך כנראה יותר אמין, ומובא גם בחב"ד. כדאי עד ר"ח אדר-א, הארציית שלו, ללמוד ולהכיר את שני הסיפורים. חשבתי לספר, אבל יקח הרבה זמן.

בכל אופן, הש"ך היה מאד תקיף בפסיקה שלו, דומה לר"ת. על מי הוא חלק? צריך לדעת קצת שו"ע, להכיר את כל השמות. לכל רב יש משהו מקביל עמו הוא חולק. מי כנגד הש"ך? אחד שהיה יותר מבוגר ממנו – הט"ז. הט"ז הוא חתן הב"ח. הש"ך הרבה לחלוק על הט"ז, במשך הדורות לא היה ברור כמי מהם לפסוק הלכה. "ועד ארבע ארצות", ועד הרבנים הגדולים באירופה, הכריע הרבה דברים גם בהלכה וגם בהנהגת הציבור – הם מוסמכים להכריע בדברים קשים, בפרט בזמנים הקשים ההם. הם פסקו שבמחלוקת ש"ך וט"ז צריך לפסוק כמו הט"ז. אבל בפולין התקבל – ומשם ברוב הארצות – הפוך, הכריעו כמו הש"ך הצעיר. רק בגרמניה הכריעו כמו הט"ז. הרחבנו רק בשביל הידע.

הש"ך כתב מאד חריף נגד הט"ז, עד שאפשר לחשוב שיש לו רגש לא חיובי כלפיו. פעם אחת הט"ז בא לבקר את הש"ך – הרבה יותר מבוגר ממנו, כמו אבא או סבא – והש"ך מעיד שהיתה ביניהם אהבה כה עצומה עד שהט"ז נשקו על ראשו. אף על פי שהש"ך כתב עליו ב"מלחמתה של תורה" בסגנון חריף ביותר, הוא כותב ומעיד על עצמו – לא לפרש לשונותי לא נכון, חלילה וחס שיש לי איזה רגש שלילי נגד הט"ז. אדרבא, "את והב בסופה"^{מא},

מב ראה ב"אגרת לארץ הקדושה" שבתחלת ספר בש"ט.

מג משלי ה, טז.

מד החל מהתוועדות כ"ד טבת ע"ה.

מה ישעיה מט, ו.

מו ע"פ סנהדרין צח, א. ועיין לקמן פרק ז.

מא במדבר כא, יד. ראה קידושין ל, ב.

יסוד אבא. יסוד אבא הוא כחו להשפיע את חכמתו למטה. אבא בכללותו הוא 'אינ' – אבא שלי בטל – אבל יכולתו לקחת אותי על ברכיו וללמד אותי תורה היא ה'יש' שלו. כתוב שיסוד אבא הוא ה'יש שבחכמה. בלי ישות כלל וכלל אי אפשר להשפיע.

שרש ה"יש מאין" ביסוד אבא

נסביר באותיות של קבלה וחסידות:

סוד פרצוף יש דאלב"ם¹,

זהו משהו חדש, שכדי להבין אותו נדלג להערה סט (בספר, כאן נ). כתוב בקבלה ש-יא זיווגי אלב"ם הם הספירות דאבא. אל היינו כתר דחכמה, **בם** ("ודברת **בם**"²), בדברי תורה) החכמה דחכמה, **גן** (כמו המושג **גן** עדן") הוא הבינה דאלב"ם ו-דס הוא הדעת דאלב"ם³. הפסוק אומר "כלם בחכמה

נ וזה פרוטו:

כתר:	אל	חכמה:	במ
בינה:	גג	דעת:	דס
גבורה:	זפ	חסד:	הע
הוד:	זצ	נצח:	חק
טר	ישוד:		
	יש		
	מלכות:		
	כת		

נא דברים ז, ט.

נב המוחין – אל **בם גן דס** – עולים 190. כל האלף-בית עולה 1495, **חיה** (השם המקורי של חוה, כמבואר באריז"ל בסה"ל בראשית פ"ג) פעמים **א-דני** (שם המלכות). החלוקה כאן בין המוחין למדות היא 1305-190. **צלע** = **חוה** במשולש (י פעמים **חוה**). 1305 = **אשה** (כש-א שוה 1000) = "**אשה כי תזרע וילדה זכר**" (ויקרא יב, ב) = "**דרך ארץ קדמה לתורה**" (ויק"ר ט, ג; תדא"ר פ"א) וכו'. **צלע-אשה** = **מלכות**.

העצם]. שבעין "אחליפו דוכתייהו", שהבטחון שבאמא, "יש", נמשך לנצח דז"א דוקא [רגל ימין של מדות הלב].

ה. יש דאלב"ם שרש היש בחכמה

עד כאן הוסבר, לפי החסידות, תירוץ ה"דברי שלום" לשאלה למה במקום אחד כתוב שבטחון באמא ובמקום אחד כתוב שבטחון באבא. כעת מוסיפים עוד פירוש: ועוד יש לומר שגם אליבא דפשוטם של דברי האריז"ל הנ"ל בענין תפלין דר"ת [שהם אבא. הוא הביא מהרמ"ז שתפלין דר"ת הם באבא דאמא, אבל פשט האריז"ל שהם אבא, לכן נציע כאן פירוש על פי פשט האריז"ל. קודם הבאנו שבתוך אמא יש אבא, וכעת נאמר הפוך, שבתוך אבא – אין, **חכמה** אותיות **כח-מה**⁴, "ונחנו מה" של משה רבינו – יש גם בחינת יש דקדושה. אם נחפש ונמצא את ה'יש' שבחכמה⁵, ולא רק את ה'אינ' שבה – הוא יהיה מקור הבטחון, ה'יש דקדושה, "אל כל החיים יש בטחון".]

הבטחון תלוי ביסוד אבא דוקא,

אבא, כמו אמא, הוא פרצוף שלם של כל הספירות. כשאני אומר 'אבא' איני חושב על נקודה אלא על פרצוף שלם, עם כל ה-**רמח** ו-**ססה**. לאבא יש יסוד, כח משפיע למטה. הביטוי בקבלה הוא "יסוד אבא ארוך"⁶ – כח אבא להשפיע למטה.

נחשוב בהפשטה: יש לי אבא שרוצה ללמד אותי תורה. יש לו כח מיוחד לקחת אותי, בנו, להושיב אותי על ברכיו וללמד אותי תורה. כח האבא ללמד אותי תורה נקרא

מזו זכר ח"ג כת, א; לד, א; רלה, ב; זהר חדש (מרגליות) לד, א; הקדמת תקו"ד, א ובכ"ד.

מח ראה זהר ח"ג רלט, א. הובא ונתבאר בשעור כ"ה תשרי ש"ז (נדפס ב"אוביטה" חיי שרה).

מט ע"ח שער הכללים פ"י, ובכ"ד.

ששרש הבטחון באבא, סוד תפילין דר"ת.
 כמבואר במ"א¹³, שהוא ראשית התגלות
 ה"יש" מהאין דפנימיות החכמה [הכל מתהווה
 יש מאין, לכן צריך להיות מקור ליש באין.
 כתוב "כי ממך הכל"¹³ – חייבים לומר שלכל
 מה שמתהווה יש מאין יש מקור בתוך האין.
 אם חכמה ובינה הם אין ויש, חייבים לומר
 שקיים מקור ל"יש" בתוך האין של החכמה –
 והמקור הוא היסוד שלה, יסוד אבא.]

חיות "ברק המבריק" – ראשית היש

כמבואר בדא"ח¹⁴ [במקור שבהערה עא
 בספר, כאן נח].
 כתוב בהערה משהו חשוב, שאומר בעל
 פה. צריך לקרוא את ההערות בפנים, אך אין
 לנו זמן כרגע. אמרנו שיסוד החכמה הוא כחה
 להשפיע, אך יש עוד פירוש. בפנימיות החכמה
 האדם עדיין לא חווה הברקה בשכל – מה
 שנקרא 'פיצוץ במח', המפץ הגדול בתוך המח
 – אבל כאשר החכמה מגיעה לשלב היסוד
 שלה, פתאום האדם מקבל הברקה. על כך
 תמיד כתוב שחכמה היא "ברק המבריק על
 השכל"¹⁵ – פתאום בא חידוש גדול, מפץ גדול,
 בתוך המח. זו כבר חויה מורגשת, בחינת יש.
 כתוב שתוך כדי חיות הברק המבריק על
 השכל מתמלאים תענוג, כמו שבהשגת הבינה

עשית¹⁶, ו-**חכמה** עולה **אלב"ם**, מכאן לומדים
 שכל האלפא-ביתא דאלב"ם הוא בחכמה,
 הספירות שבתוך החכמה. בספירת היסוד
 האותיות הן **יש**¹⁷. כלומר, אותיות **יש** – פרצוף
יש¹⁸ – הן היסוד דאבא, שעכשיו הסברנו שהוא
 כח אבא להשפיע למטה, ה"יש' שלו, שהוא
 מקור היש, וממילא הוא מקור הבטחון, כולל
 הבטחון הפעיל, שברגל ימין. כאן לא הולך
 משמאל לימין, אלא מה"יש' של מח חכמה אל
 הנצח – דרך כל מדות הלב, אך בפרט לרגל
 ימין של הלב (ומשם לספירת היסוד של הלב,
 יסוד ז"א, בסוד "יסוד אבא ארוך ומסתיים
 ביסוד ז"א"). אם כן, זהו שרש ה"יש' בחכמה
 עצמה, שיכול להסביר את דברי שער הכוונות

עולה **שזלע** (= **אל-בם-גן-דס**) היא עדיין בגדר מוחין ו"אשה
כי תזויע וילדה זכר" (**הע-ופ-חצ-צק-טר-יש-כת**) במדות –
 'אין' ו'יש'. "לזאת יקרא אשה" (בראשית ב, כג) – היא זלע,
 וכשמקבלת ישות נקראת אשה.
 הרבה פעמים ה הספירות האחרונות מלבישות את ה הספירות
 הראשונות (כך שהתפארת מלבישה את הכתר, סוד "עטרת
 תפארת"). כאשר יש **יא** ספירות (**יא** זוגות אותיות באלפא-ביתא)
 יש **וראשונות** (כולל כתר ודעת), ואף על פי כן התפארת היא שוב
 זוהרה של הכתר, מלבישה את הכתר. כל ששת הצירופים-זיווגים
 עד הגבורה עולים 351, **הוי** במשולש. ממילא גם השאר כפולת
 13 – 114, **מד** – (מילוי שם הוי' הקטן ביותר, **יד האו הו הא**)
 פעמים **הוי**, סוד "הוי' בחכמה" ששייך לכל הפרצוף.
 נג תהלים קד, כד.

נד עיקר האלב"ם, לענינו, הוא פרצופי הנצח וההוד, מקור
 הבטחון ד-**יש** – הם למעלה ממנו ומאירים בו – **חק, טר**. אחד
 מפירושי נצח והוד, רגלים, הוא "הליכות עולם לוי" (חבקוק ג, ו)
 – "אל תקרי 'הליכות' אלא הליכות" (מגילה כח, ב), הלכה. ידוע
 אצלנו (מעין גנים ח"א פרשת לך לך) הסדר של סברא (חב"ד),
 הלכה (חג"ת) והלכה למעשה (נה"י). פוסק צריך להצטיין
 בנה"י, חק היינו שיטת הפסיקה של הרמב"ם, הפוסק כ"חק ולא
 יעבור", בלי מקורות וטעמים. הוא הנצח – יש לו הרבה בטחון
 עצמי פעיל, אותו הוא מקבל מהמוחין דאמא דווקא, כנודע (כאן
 היינו הבינה דפרצוף החכמה, **גן**). **טר** הוא **הטר** – יותר בענוה-
 הודאה לכולם. יש לו נקודת הארת חכמה. **טר** לשון **נוטר**,
 "שמור" לנוקבא" (זהר ח"א מח, ב), שומר את המקורות וכו'.
 ארבעה טורים נקראים על שם חשן המשפט של אהרן הכהן,
 שכתג ההוד. הרמב"ם הוא משה – "ממשה עד משה לא קם
 כמשה" – שכתג הנצח. יוצא אכן שפסיקה תקיפה באה מהיש
 דבינה ופסיקה ענוה מהאין דחכמה.
 נה הגדרת ה'שער' – צמד האותיות – כ'פרצוף' מופיעה
 בעמק המלך ש"א פ"ס.

נו דכללות ענין הא-ב אלב"ם משתייך לפרצוף
 החכמה – פרצוף אבא. והוא ע"פ המובא מבעל מגלה
 עמוקות [ואתחנן, אופן קצו] ש"כלם בחכמה עשית"
 היינו "כלם באלב"ם עשית". בע"ח "שליה פ"ד-ה) מובא
 שא-ב אטב"ח משתייך ל"יש דפרצוף הנוק' דז"א. עד"ז
 י"ל שאי"ק בכ"ר משתייך לאריך, אתב"ש לאמא ואח"ס
 בט"ע לז"א, כמבואר באריכות במ"א.

נד דה"א כט, יד.

נח היינו ענין ראשית הגילוי ד"ברק המבריק" שנתפס
 בבחינת יש כל שהוא [דהיינו ענין "אותיות קצרות
 דחכמה"] כמבואר בכ"ד.
 נט תניא אגה"ק טו.

אהבה, הרבה אהבה. הילד הנימול מוקף כעת אהבה של ה', "חסד יסובבנו".

אותו חסד נקרא שם א-ל: [בסוד "אל נהירו דחכמתא"¹⁰⁰ ו"חסד אל כל היום"¹⁰¹] הוא מאיר מן החכמה, ובעצם הוא הכתר דאלב"ם. הכתר מתקשר ליסוד, אל-ל-יש. מה היחס ביניהם? יש עולה י פעמים אל. יש עוד פרצופים כאן שהם כפולת א-ל? לא. שם א-ל שבכתר (דחכמה) משתקף דווקא ביסוד (דחכמה) – סוד "מכתם לדוד"¹⁰², תיקון הברית, המשכה מהכתר ("מכתם" הוא "לשון עטרה"¹⁰³, כתר) ליסוד. ה-אל מתגלה בשלמות ב-יש של היסוד.

"אותיות קצרות" בחכמה

הרבה ממה שאמרנו כתוב כאן בסוגריים. עיקר הווארט ששרש היש דקדושה הוא ביסוד אבא, ונתנו לו שני הסברים. הראשון, שלא כתוב כאן, הפשט – הכח להשפיע למטה. ההסבר השני, שכתוב בהערה עא, על כח ההברקה:

היינו ענין ראשית הגלוי ד"ברק המבריק" שנתפס בבחינת יש כל שהוא [יש בהברקת הברק על השכל 'משהו ישות'] [דהיינו ענין "אותיות קצרות דחכמה" [בלי אותיות איני מבין כלום. יש אותיות בחכמה או לא? לפעמים כתוב שאותיות של ממש מתחילות מבינה, כשיש כלים לתפוס את השכל, אבל כתוב בחסידות¹⁰⁴ שגם בחכמה יש "אותיות קצרות" – ביטוי, ניב – לא ממש כלים, אבל בכל אופן אני מרגיש-מקבל את ההברקה.]] כמבואר בכ"ד. שבו תלויה ההתחזקות במדת הבטחון במדות העליונות וכנ"ל [האותיות הקצרות הללו הן בחינת היש של יסוד אבא, ומתגלה שם הרבה

מתמלאים שמחה. הברקה אינה השגה – רק הבריק רעיון חדש – ויש בה תענוג, כ"ף. השגה היא לא כ"ף – בהשגה אני שמח שהצלחתי. השגה היא הצלחה, וכשאדם מצליח הוא שמת. הברקה היא לא הצלחה או השגה – אבל היא חויה, אותה מלווה כ"ף, תענוג פשוט. בתוך הכ"ף קיימת איזו הרגשת היש – אני לא 'אין', אני לא לא-כאן. בהברקה, בכל אופן, אני מרגיש משהו, התחלת תחושת היש. אם ההברקה הזו היא גדר יסוד אבא, יסוד החכמה, היא גם שרש היש שבתוך האין. מכאן הוא מתפשט הלאה ונותן 'יש' לכל הספירות הבאות אחריו. ממילא גם שם יש "אל כל החיים [גם במובן של תענוג, כמבואר בדא"ח ש'מקור חיים' היינו 'מקור כל התענוגים'] יש בטחון" – היש של חוית ההברקה הוא-הוא מקור הבטחון (גם, ובעיקר, הבטחון הפעיל שבנצח), ועליו נאמר "החכמה תעז לחכם"¹⁰⁵.

"חסד יסובבנו" – מקיף האהבה בברית

על הבטחון במדרגה זו כתוב הפסוק שהזכרנו הרבה פעמים ומתפרש בשבעים פנים:

[ועליו נאמר "והבוטח בה' חסד יסובבנו"¹⁰⁶, כמבואר שם, דהיינו גלוי החסדים דאבא סביב עטרת יסוד אבא [נאמר בקיצור: תכלית היסוד היא ברית מילה, כמו ברית של תינוק, ואז מתגלה 'אורה' – שרואה צדיק בעל עינים זכות – מקיף אהבה רבה שמתגלה בזמן הברית על גבי "עטרת היסוד". בברית יש תחושת 'ישות דקדושה' – כשעושים לילד יהודי ברית, 'ער ווערט א איד', הוא נעשה יהודי, יש הרגשת ישות דקדושה, בטחון דקדושה, וסביב גילוי העטרה מקיפה אותו

סב ראה זח"ב קלו, ב.

סג תהלים נב, ג.

סד שם טז, א.

סה רש"י לתהלים שם.

סו ראה המשך תער"ב ח"ב עמ' תרמו (ובכ"ד).

ס קהלת ז, יט.

סא תהלים לב, י.

- כולה אמונה. למדנו שאמנות בכל תחום תלויה באמונה. בפנימיות התורה שורה אמונה. בצורה הכי פשוטה - איך לומדים תורה? מתוך אמונה שהיא תורת ה' אמת, "תורת הוי' תמימה"^ט. פנימיות התורה היא אמונה, אבל המצוות בכלל, ובפרט מצוות תפילין (שעל פי פשט שייכת לזכר, "איהו בנצח"), הן בטחון. מכאן נבין הרבה יותר טוב למה תפילין הם המבצע הראשון של הרבי ("הכל הולך אחר הפתיחה"). מהו 'מבצע' בכלל? למה צריך 'מבצעים'? יש בתורה מצוות! מאיפה הרבי לקח את המלה 'מבצע'? מצה"ל, ממבצעים צבאיים. מהו צבא? מה צריך להיות צבא? צבא - צבאות ה' - צריך לנצח, וכח הנצחון בנפש בא מבטחון (לכן קוראים לצבא כוחות הבטחון). ה'מבצעים' נועדו לנסוך בנפש - מתוך מצוות התורה - בטחון, ובפרט בטחון פעיל. חיילים בקרב צריכים גם נצח וגם הוד. שם צבאות-ת בקבלה הוא גם נצח וגם הוד^ז. חייל שיוצא לקרב צריך בטחון פעיל, אבל גם המון בטחון בה' שישמור עליו, בטחון סביל. צבא מייחד את שתי בחינות הבטחון - הנצח פועל לצד בטחון סביל בשמירת ה', שם צבאות-ת. שוב, הרבי לקח מצוות ועשה 'מבצעים'. היו שתמהו - 'אתה עושה ממוזזה, שהיא מצוה בתורה, 'מבצע'? מה זה?!'. אך כדי שהמצוה תהיה עם דגש משיחי, שתזרז ותקדם את הגאולה, משיח נאו, צריך להוסיף את רוח המבצע, הרוח הצבאית. לכן ראשון המבצעים הוא מבצע תפילין, עליהן למדנו עכשיו. עד כאן פרק זה, שנוכה ל"משיח נאו", בשורות טובות, ולא לשכוח ללמוד את סיפורי בת הש"ך ואחות הש"ך לכבוד היארציט שלו שבוע הבא.

אור, הרבה חסד, שתכליתו להשפיע את האור למטה, למדות העליונות של ע"ס דאצילות.]]
עד כאן היה סוד תפילין דר"ת, ביטוי היש של יסוד אבא.

שרש התורה בפנימיות החכמה

משא"כ התורה היא בסוד פנימיות אבא [ה"דברי שלום" הבחין בין תורה לתפילין - תורה בחכמה וכל התפילין בבינה. כעת אמרנו יותר על פי פשט האריז"ל, שאפשר לומר שגם לתפילין דר"ת יש שרש בחכמה, ביסוד אבא, ואיפה התורה? יותר גבוה - החכמה והכתר דחכמה, פנימיות אבא.]] ששם שורה סוד האמונה [אבל ה"יש בטחון" מתחיל מיסוד אבא.]]
ומה דמחכמה נפקת [התורה לא נמצאת רק בחכמה, בפנימיות החכמה, אלא יוצאת ממנה ומאירה לכל הספירות.]] ועוד [יותר מיציאה, הביטוי בחז"ל: "נובלות חכמה שלמעלה תורה"^{טו} [מה שנובל-יורד, כמו מה שנספך מחבית שעולה על גדותיה.]] היינו בסוד "אבא מקנן באצילות"^{טז} [שאבא, גם פנימיות אבא, מגיע לכל עולם האצילות - עולה על גדותיו ומגיע לכל האצילות.]] גלוי אור האמונה הטהורה [לא הבטחון.]] בכל עולם האצילות [ומשם נקודת אמונה שתאיר בכל העולמות, עד מטה-מטה, כמו שהמגיד אמר "אצילות איז אויך דא", עם האמונה שלה.]] וד"ל.

ה'מבצעים' - בטחון להבאת הגאולה

סיימנו את הפרק. הפסקה האחרונה היתה שני הסברים ליחס בין תורה ותפילין. לשני הפירושים מוסכם שיחס תורה-תפילין הוא יחס אמונה-בטחון, כשעיקר הבטחון (הפעיל) שייך לתפילין דר"ת. התורה עצמה - לימוד תורה

סט תהלים יט, ח.

ע זהר ח"ג יא, ב ובכ"ד.

טז ב"ר יז, ז.

טח ראה ת"ז ת"ו.

"עצי שטים עמדים" — סוד העמידה

קיצור מהלך השיעור

המשכן בנוי מ"עצי שטים עמדים", אותם טוענת החסידות במשמעות רבה כשעוסקים בבנין המשכן שבלב. מושג העמידה חורז את כל הספירות, ומתבטא בעבודות שונות — ולעתים גם הפוכות — בנפש האדם. בשיעור, שניתן במוצש"ק בשלח וסמוך לט"ו בשבט, חורז הרב את משמעויות העמידה בענינים הקשורים גם בפרשה ובחודש.

פרק א עוסק בקשר — שדרשו חז"ל — בין העמוד לצדיק, וחושף בו משמעויות מספריות מופלאות (מי שקשה לו — מוזמן לדלג לפרקים הבאים). **פרק ב** מגלה היכן מסתתר איוב בשירת הים, כפי שמלמד האריז"ל, ודן בתיקונים שעושה איוב בתוך משפחת אברהם. **פרק ג**, הפרק העיקרי, בונה עמוד שדרה לפרצוף הופעות העמידה בכל הספירות. לקוצר המקום הושמטו מספר נקודות — השיעור המלא נשלח במייל לרשימת התפוצה.

א. עמוד צדיק שני עמודים

שטים", שטות דקדושה, וגם "עמדים", עמידה חזקה, כעמוד המחבר את התקרה לרצפה-למציאות, וגם עמידה חזקה חזק כנגד כל המניעות והעיכובים בעבודת ה'.

גם בפרשה יש שני עמודים, כנ"ל – יהודי צריך להיות כל הזמן עם שני עמודים, עמוד ענן ועמוד אש. מענין שדווקא ב"יומם" – בימים, באור – צריך עמוד ענן, שקצת מעמעם את האור. בלילה, בחשך, צריך עמוד אש להאיר את הלילה. בעצם אלה שני עמודי אור, הרמוזים באור הכפול בפסוק בריאת האור – "ויאמר אלהים יהי אור ויהי אור". והנה, ענן אש במילוי: **עין נון נון אלף שין = "ויאמר אלהים יהי אור ויהי אור!"**

כל הספירות – עמודים

בספר הפרדס³ כתוב ששני העמודים

שבוע טוב. אנחנו נמצאים בחדש **שבט**, ראשי תבות שנתבשר בשורות טובות.

היום קראנו את שירת הים, שבת שירה. לפני קריעת ים סוף כתוב שה' מלווה אותנו ביציאת מצרים עם שני עמודים, עמוד ענן יומם ועמוד אש לילה.

המושג "עמוד" גם קשור למאמר "באתי לגני" של הרבי הקודם. יש במאמר עשרים פרקים, עשרים אותיות, והחל משנת תשי"א – שנת קבלת הנשיאות של הרבי – הרבי ביאר בכל שנה אות אחת, בשני מחזורים. באות השייכת להשנה, אות ט, הוא מדבר על "עצי שטים עמדים"⁴. הוא מסביר שצריך גם "עצי

נרשם ע"י איתיאל גלעדי. לא מוגה. מוצש"ק בשלח, אור לי"ד שבט ע"ט – כפר חב"ד. מלווה מלכה לתורמי י"ט כסלו.

א שמות כו, טו; לו, כ.

ב שכ"ג פט"ז.

החזקה בביטוי חשוב – "יסוד היסודות ועמוד החכמות". הוא מתחיל מספירת היסוד. על פי פשט, ה"צדיק יסוד עולם" הוא עמוד, אבל כשהרמב"ם מוסיף "עמוד" הוא מחבר אותו לחכמה ("החכמות").

אם רוצים לפרש על פי קבלה, היינו "יסוד אבא ארוך ומסתיים ביסוד ז"א" – העמוד מתחיל בחכמה, אבל תכליתו התלבשות ביסוד ז"א המחזיק את כל הבנין, "עמוד אחד וצדיק שמו". יוסף, ה"צדיק יסוד עולם", הוא חכם גדול – החזקת הבנין דורשת הרבה חכמה, אבל הכל "לידע שיש שם מצוי ראשון".

רמזי עמוד-צדיק

יש הרבה נושאים מסביב לעמוד. רוצים לעשות פרצוף, כדרכנו, משרש **עמד** – שרש חשוב בלשון הקדש – לראות עמוד ועמידה בכל הספירות. נתחיל מדברי הזהר שעמוד הוא הצדיק, היסוד. קודם כל נראה כמה הולך טוב יחד:

עמוד

צדיק

עמוד צדיק ר"ת עץ, עץ החיים, שייך לט"ו בשבט, ראש השנה לאילן, אילנא דחיי (**עץ צלם**, נוטריקון "צדיק יסוד עולם" כנודע). **עמוד-צדיק** משלימים ל-**חי ברבוע** – **חי חי** הוא יודך כמוני היום"^ג, כפי שאומר חזקיה כאשר ה' מוסיף לו 15 שנות חיים (פסוק שאומרים בתפלות ימים נוראים). הצדיק נקרא "צדיק חי עלמין"^ג, גם העמוד חי. היסוד צריך להיות חי, כדברי הבעש"ט^ט שצריכים לעבוד את ה' ב"אבר חי" – בחיות של היסוד, ההתקשרות. זו העמידה שלו – אם הוא לא חי

האלה במלכות – כשהיא מקבלת מהחסד היא נקראת עמוד ענן וכשהיא מקבלת מהגבורה היא נקראת עמוד אש, אבל על פי פשט, שני העמודים הם חסד וגבורה עצמם – שתי הזרועות. יש שני עמודים שהם נצח והוד, כמו שני העמודים במקדש שלמה המלך^ה – יכין ובעז^ז. כתוב^ב שסתם עמודים בבנין הם כמו הרגלים שמחזיקות את הגוף, נצח והוד, אבל למעלה מהן, בימין ושמאל, יש את החסד והגבורה – שגם הם עמודים, עמוד גמילות חסדים (חסד) ועמוד העבודה (גבורה).

הערב נסביר שכל הספירות הן עמודים. "אתם נצבים היום"^ה – כולנו עומדים נצבים. בסוף הפרשה אומר ה' למשה רבינו "הנני עֹמֵד לפניך שם על הצור והכית בצור"^ו, ובהמשך, במלחמת עמלק, כתוב שמשה "נצב על ראש הגבעה"^ז. קודם ה' עומד על הצור ואחר כך משה רבינו נצב על ראש הגבעה. 'עומד' ו'נצב' הם שני שרשים נרדפים, כדלקמן.

בכל אופן, יש בפרשה הרבה עמידה, וגם הרבה עיניים שרומזים לחדש שלנו, שבט, וגם לנושא של פרק ט ב"באתי לגני", "עצי שטים עֹמְדִים".

העמוד – מחכמה ליסוד

מיהו העמוד, "עמוד החזק", "עמוד הימני"? הצדיק. כתוב בזהר^ה שהעולם עומד על עמוד אחד "צדיק שמו". יש כמה עמודים, שבעה, אבל בסוף יש עמוד-צדיק אחד שמעמיד הכל, "וצדיק יסוד עולם"^ט. הרמב"ם פותח את היד

ג מ"א ז, כא; דהי"ב ג, יז.

ד זהר ח"ג רפב, א.

ה דברים כט, ט.

ו שמות יז, ו.

ז שם פסוק ט.

ח ח"ב רעא, א. חגיגה יב, ב; ספר הבהיר קב.

ט משלי י, כה.

י ע"ח שער הכללים פ"י, ובכ"ד.

יא ישעיה לח, יט.

יב זהר ח"א ד, ב ובכ"ד.

יג כתר שם טוב (קה"ת) אות טז.

צדיק) הוא הפירמידה של 8 – סכום כל הרבועים מ-1 עד 8. אנחנו תמיד אומרים שפירמידה היא כנראה הגימטריה הכי מתוחכמת בזהר, בו מפורש^ט ש-**שכינה**, המלכות, היא כל הרבועים מ-1 עד 10. **צדיק** קשור לברית, "ביום השמיני ימול בשר ערלתו"^ז – פירמידה של 8. ידוע^כ גם ש-8 הוא מעל הטבע. הצדיק הוא הפירמידה של 8. מה לגבי **עמוד**? [משולש 15]. בין היתר, אבל משולש הוא דו-ממדי, ורוצים משהו דומה לפירמידה תלת-ממדית. חוץ מזה ש-120 הוא כל המספרים מ-1 עד 15, הוא כל המשולשים מ-1 עד 8, פירמידה על בסיס משולש (ארבעון, טטראדר).

אם כן, יש כאן קשר מובהק בין **צדיק** ל-**עמוד**, שאפשר גם לפשט אותו – פונקציה של טטראדר n פלוס פירמידה n . אם n שווה 8 יהיה יחוד **עמוד-צדיק**, שעולה **חי** ברבוע. יש כאן שאלה-אתגר למי שעוסק במתמטיקה – האם יש עוד דוגמה בסדרה שיוצאת רבוע (לכאורה אין כל הכרח)? [אם n הוא 2]. יפה, זו הדוגמה הקודמת – הארבעון הוא 4 והפירמידה היא 5 וביחד עולה 9, 3 ברבוע – וביניהן אין עוד רבוע. נחפש עוד דוגמה בהמשך הסדרה. מה משותף ל-2 ו-8 (שני ערכי n שנותנים 9 ו-324)? שניהם רבועים כפולים (של 1 ושל 2). מה יהיה לגבי הרבוע הכפול הבא – 18? הטטראדר של $18 = 1140$, הפירמידה של $18 = 2109$, יחד $3249 = 57$ ברבוע! כנראה שעלינו על הכלל. כל הצבת רבוע כפול כ- n בפונקציה הנ"ל תתן מספר רבוע. הרבוע הבא (אחרי רבוע 57) יהיה רבוע 132, כאשר $32 = n$. סדרת הרבועים הכפולים חשובה מאד בהבנת הטבלה המחזורית של

הוא שוכב, הוא מת.

ערך אותיות המילוי – **עין מס ואו דלת צדיק דלת יוד קוף** – הוא **מח** במשולש, "**יסוד היסודות ועמוד החכמות**", פתיחת הרמב"ם כנ"ל! חלק המילוי הוא החלק הנסתר, החלק שנמצא בכת, בעיבור. עם השרש – **עמוד-צדיק** במילוי – עולה 1500, מספר עגול, **א'שר**. אנחנו בחדש של **אשר**, ואם מחשבים א-כ-1000 הוא שווה 1500. 1500 הוא הערך הגבוה ביותר של מלה בתורה, "**תשתרר**",^י 1500 וגם שם הוי' בהקאת אותיות (י פעמים ה פעמים ו פעמים ה^י).

עוד תרגיל: **עמוד-צדיק** במספר קדמי (צריך לדעת בעל פה ערך כל אות במספר קדמי) – 325, 145, 21, 10, 495, 10, 55, 595 – עולה 1656. מה קרה בשנת 1656 לבריאת העולם? כל אחד צריך לדעת – שנת המבול^י, ללמד שהצדיק יסוד עולם, הצדיק-עמוד, בא לתקן את המבול ומביא למבול העתידי, של משיח, "כי מלאה הארץ דעה את הוי' כמים לים מכסים". הערך הממוצע של כל אות כאן הוא **אור**. ב"באתי לגני" כתוב שכל עמוד הוא עמוד אור. "**תרך** עמודי אור"^י עמודי אור שייכים ל-**כתר** אותיות עשרת הדברות, שנקרא בפרשה הבאה (גם בחדש שבט).

נוסחת עמוד ו-צדיק

רמז אחרון חביב, קצת יותר מתוחכם בחכמת החשבון: האם יש יחס בין 120 (**עמוד**) ל-204 (**צדיק**)? צריך משהו שמכיר במספרים צורניים, שהם אולי לב חכמת המספר. 204

יד במדבר טז, יג.

טו ראה מגלה עמוקות (עה"ת) קרח.

טז בראשית רבה לח, א (מובא ברש"י לבראשית יא, א) ובכ"ד.

יז ישעיה יא, ט.

יח תפלת רבי נחוניא בן הקנה (הובאה בפרדס ש"ח –

מהות והנהגה – פ"ג; תניא, אגה"ק טו.

יט תקו"ז תקון כו (עא, ב).

כ ויקרא יב, ג.

כא גבורות ה' פמ"ז, ובכ"ד בספרי המהר"ל מפראג.

(ת), והתיקון התרחש היום, בפרשת בשלח, בקריעת ים סוף ושירת הים.

חז"ל¹⁷ אומרים שאיוב פנה ביסוריו לקב"ה ואמר לו 'רבונו של עולם, אולי התבלבלת – אולי חשבת שקוראים לי איוב במקום איוב'. האריז"ל אומר שאין הכי נמי, כל פעם שכתוב "איוב" באמת יש רמז לאיוב. בשירת הים כתוב "איוב" כמה פעמים. האריז"ל אומר ש"ימיך הוי' **תרעץ איוב**"¹⁸ רומז ל'**צרעת איוב**'. האריז"ל אומר שהשחין בו לקה איוב הוא סוג צרעת, ועליו נאמר "ימיך הוי' **תרעץ איוב**" מלמד ה' רחם עליו ועשה אתו חסד שלא הרג אותו, אלא רק ייסר אותו ב**צרעת איוב**, אבל שמר עליו, ובסוף הכפיל את ימיו ואת טובתו. בהשגחה פרטית שיך להשנה, סימן לשנת **תשע"ט** – שנת "**תרעץ איוב**". זו כוונה מיוחדת (נכון לפי הפשט – ימין ה' תרעץ את איובינו).

הרמז הנוסף באריז"ל לאיוב הוא בפסוק שלפני השירה – "וייראו העם את הוי' ויאמינו בהוי' ובמשה עבדו"¹⁹, פסוק טוב מאד. "את הוי' ויאמינו בהוי'" ראשי תבות **איוב** לפי הסדר – כוונה בכתבי האריז"ל. לא יכול להיות משהו יותר יפה, בפסוק ממנו מתחיל הכל.

לפני השירה איוב מופיע בגילוי האמונה בה' ובמשה עבדו. בתוך השירה הוא כבר הופך לאיוב, "תרעץ איוב". איפה הוא מופיע עוד? בהמשך כתוב "אמר איוב ארדף אשיג אחלק שלל"²⁰. איך מפרש האריז"ל? איוב היה אחד מיועצי מלך מצרים, חבר טוב של פרעה, שיעץ לו לשלוט בגופם ובממונם, ולא להמיתם – אמר **איוב האויב** "ארדף אשיג אחלק שלל", רק כסף, ולא להמית. היות שהוא רחם על היהודים, שאמר לפרעה לא להרוג אותם, ה'

יסודות הטבע, כמבואר באריכות במ"א. נראה עוד תופעה מעניינת, חבור שרשי הרבועים שקבלנו נותן סדרת משולשים: $3 = 2$ משולש; 3 ועוד $18 = 21$, משולש 6 ; 3 ועוד $18 = 57$, $78 = 12$; 3 ועוד 18 ועד 57 ועוד $132 = 210$, משולש 20 . והנה, שרשי המשולשים – $20 \ 12 \ 6 \ 2 \dots$ – הם סדרת מספרי יהלום (משולש כפול). מרובע כפול הגענו למשולש כפול...

[נגנו "צדיק כתמר..."] יש תמר לכולם? "**צדיק כתמר**" עולה ג"פ **רפח** ("פרח") – הרבוע הכפול של זה (בסיס סדרת שרשי הרבועים הנ"ל). כאשר n יהיה 288 נקבל לפי הנוסחה הנ"ל 3468 ברבוע (12027024) . $3468 = 3$ ג"פ **טוב-טוב** ברבוע, סוד שלשת פסוקי אור בתורה-נביאים-כתובים בעלי המבנה הזהה (6 תבות, 23 אותיות): "**ויאמר אלהים יהי אור ויהי אור**" "בית יעקב לכו ונלכה באור הוי'"²¹ "אור זרע לצדיק ולישרי לב שמחה"²²!

ב. סודות איוב בשירת הים שלשה 'איוב' בשירת הים

קצת מפתיע שבכתבי האריז"ל²³ על שירת הים מוצאים שלש פעמים רמז מובהק לאיוב. מה שייכות קריעת ים סוף ופרשת בשלח לאיוב? לפי חז"ל²⁴ אשת איוב, שגם הוכיחה אותו, היא דינה בת יעקב אבינו. האריז"ל אומר שאיוב ודינה הם גלגול הורי אברהם אבינו, תרח ואמתלאי בת כרנבו. איוב בא לתקן את תרח ודינה אשתו באה לתקן את אמתלאי אם אברהם אבינו. כתוב²⁵ שאברהם אבינו טרח (ב-ט) כל חייו לתקן את תרח (ב-)

כב ישעיה ב, ה.

כג תהלים צז, יא.

כד שער הפסוקים בשלח.

כה ב"ב טו, ב; בראשית רבה יט, יב.

כו שער הפסוקים איוב סימן א (ובלוקי"ת שם).

כז ב"ב טז, א.

כח שמות טו, ו.

כט שם יד, לא.

ל שם טו, ט.

שבסוף אביו, תרח, חזר בתשובה. כל חייו, מאז שעמד על דעתו ושובר את פסלי אביו – כמו היום בעל תשובה, שדבר ראשון כאילו נלחם באביו, שובר את פסלי העבודה-זרה שלו – מענין את אברהם רק איך מתקנים את אביו. בסוף מצליח לו, אך התיקון לא נגמר, לכן הוא צריך לעבור לאיוב ואשתו. בעצם זהו תיקון אברהם, שנולד מאיסור נדה. חוץ מהע"ז של תרח – שהתפרנס מחנות פסלים – הוא בא על אשתו נדה, ומכך נולד אברהם אבינו, מטפה פסולה. כשהוא מתקן את אביו הוא גם מתקן את עצמו. "מי יתן טהור מטמא לא אחד"¹⁷ כגון אברהם מתרח"¹⁸ – "אחד היה אברהם"¹⁹, "כי אחד קראתי"²⁰.

ההקדמה נועדה לומר שבעצם איוב ודינה אשתו הם בדוגמת אברהם ושרה. מה היחס המיוחד ביניהם? כתוב "כל אשר תאמר אליך שרה שמע בקלה"²¹, שרה גדולה מאברהם בנביאות. גם אצל איוב – דינה מבינה טוב ממנו. יש רמז שאיוב צריך לשמוע לה? נראה בהמשך. כתוב²² גם ש-דינה אותיות נידה²³, קשור לתיקון חטא תרח. לא די בכך שתרח בא על אשתו נדה, הוא גם אנס אותה – היא לא הסכימה. אף על פי כן, היא היתה נידה, והטומאה עברה לדינה. כאשר שכם אנס אותה "ותיה נדתה עליו"²⁴, טומאת הנדה של אמתלאי עברה לשכם והיא נשארה טהורה. פלאי פלאים, אונסים בת, הטומאה שהיתה לה עוברת לאנס והיא נטהרת. כך מסביר האריז"ל

רחם עליו ושלט רק בגופו וממונו – אבד את כל רכושו וגם ייסר את גופו – אבל שמר אותו בחיים. בסוף הוא הכפיל לו הכל – הכפיל את הרכוש, הכפיל את החיים, אתהפכא גמורה.

משפחת רם – תיקון אברהם

שוב, איוב ודינה הם תיקון הורי אברהם, אבל בעצם הם גם תיקון אברהם ושרה עצמם. שלשת רעי איוב לא הצליחו להוכיח אותו כדבעי וה' כעס עליהם, אמר להם שצריכים להביא קרבן, לפצות את איוב ולבקש שיתפלל עליהם. אבל בסוף הספר מופיע אחד שהוכיח אותו טוב. כל הספר, כשכולם דברו, הוא שתק ("חש"), כי היה צעיר מהם, אבל בסוף לא יכול היה לשתוק ודבר נכון. מה שמו? "**אליהוא בן ברכאל** [בגימטריא משיח] הבוזי [מיוחס לבוז] ממשפחת רם"²⁵, משפחת אברהם. גם "בן ברכאל" רומז לאברהם אבינו, "והיה ברכה"²⁶.

איוב נמצא "בארץ עוץ" – מיהו עוץ? בן נחור. עוץ ובוז הם שני אחים, קרובי אברהם אבינו²⁷, נכדים של תרח, הכל קשור לתיקון תרח. כתוב²⁸ שעוץ מת בלי ילדים ובוז ייבם את אשתו (שהיא-היא "ארץ עוץ") ונולד להם איוב. זהו יחוס איוב – הוא חוזר בגלגול. בוז הוא גם מאבות של אליהוא בן ברכאל הבוזי. הכל בתוך המשפחה שלנו, משפחת אברהם²⁹. גם יבום אם איוב הוא סיפור מענין. כתוב שכל החיים אברהם ניסה לתקן את אביו ובסוף הצליח. על "ואתה תבוא אל אבתיך בשלום תקבר בשיבה טובה"³⁰ מפרש רש"י

לז איוב יד, ד.

לח במדבר רבה יט, א.

לט יחזקאל לג, כד.

מ ישעיה נא, ב.

מא בראשית כא, יב (וראה רש"י).

מב לקו"ת (האריז"ל) פרשת וישלח.

מג כתיב המלא באיכה א, ח.

מד ויקרא טו, כד.

לא איוב לב, ב (וראה רש"י).

לב בראשית יב, ב.

לג בראשית כב, כ-כא.

לד לקו"ת (האריז"ל) על איוב.

לה **אליהוא איוב** בגימטריא חסד – "חסד לאברהם" (מיכה

ז, כ).

לו בראשית טו, טו.

רמזי אברהם-שרה ואיוב-דינה

נראה איך כל מה שאמרנו הרגע הולך יחד. נתבונן בשני הזוגות:

איוב דינה

אברהם שרה

סופי התיבות, לפי סדר זה, הם **בהמה**, שם **בן**, תיקון המציאות. רק אברהם-שרה סופי תבות **מה**, **אדם**, וסופי תבות איוב דינה משלימים ל-**בן** – **"אדם ובהמה תושיע הוי"**¹⁰⁰. ראשי התבות בגימטריא **אשה**. רוס"ת הם **בן-אשה**, בגימטריא **משיח**, בגימטריא **אליהו בן ברכאל**.

הסימן שהזוגות **איוב-דינה-אברהם-שרה** באמת משלימים ליחידה הוא שהם עולים יחד 841, 29 ברבוע, שהוא גם מספר השראה של 21 (דברנו על הנוסחה לפני כמה ימים²). 20 ברבוע ועוד 21 ברבוע שווה 29 ברבוע – שלישיה פיתגוראית. חישוב השלישיה הבאה יותר קל מהתרגיל הקודם (מתוחכם ביותר, אבל יותר קל). אחרי השלישיה 5-4-3 בא 29-21-20, אחר כך 169-120-119 וכו'. דברנו בשיעור קודם על השלישיה הבאה. כל השלישיות האלה, עד **סבת כל הסבות** (985), שוות 2868 – סכום כל עשר הספירות מכתר עד מלכות, **"עשרת הדברים"** במילוי. רמז חשוב לפרשת יתרו. המספרים שהם גם רבוע וגם השראה הם המושלמים ביותר שיכול להיות. המספר 841 הוא המספר הבא אחרי 25 (רבוע של 5 שהוא השראה של 4).

ג. פרצוף העמידה

"עמד והתבונן נפלאות אל" –

רמזי אברהם ושרה

בכל מה שאמרנו כעת חתרנו להגיע לפסוק שאליהוא אומר לאיוב (הם בני משפחה)

לגבי דינה. עכשיו דינה היא כמו שרה ואיוב כמו אברהם, אבל לא באותה מדרגה – אלא כמו הורי אברהם, שעדיין לא מתוקנים לגמרי.

אליהו בן ברכאל – בלעם או יצחק?

אגב, מיהו אליהו בן ברכאל? יש בחז"ל דעות מן הקצה אל הקצה. בילקוט¹⁰¹ מובא שזו מחלוקת בין רבי עקיבא ורבי אליעזר רבו – משהו פלאי. רבי עקיבא אומר שאליהוא בן ברכאל הוא בלעם, לא פחות ולא יותר, ורבי אליעזר אומר שהוא יצחק אבינו. האריז"ל מביא רק את דעת רבי אליעזר הגדול – נחמד שנכנס בו יצחק בן אברהם, כשמדברים על הורי אברהם. שוב, האריז"ל כותב שאברהם **טרח** לתקן את **טרח** (בלי לומר שלשון נופל על לשון, פשוט) – **רח** בגמטריא **יצחק**.

בכל אופן, כנראה יש באליהוא שנים, איזו אישיות מפוצלת – או שהוא בלעם, רשע מרושע, או שהוא יצחק, "כי אתה אבינו"¹⁰², האבא הראשי לעתיד לבוא¹⁰³. האם גם בלעם קשור למשיח? כתוב – הכל באריז"ל בפרשת בשלח – שבלעם הוא הסניגור העיקרי על אומות העולם. משהו חשוב לדעת – יש אחד שמלמד זכות על יהודים, יצחק אבינו (כדרשת "כי אתה אבינו כי אברהם לא ידענו ויעקב לא יכירו" – אברהם ויעקב לא יודעים ללמד זכות על ישראל, אלא רק יצחק¹⁰⁴) ויש אחד שהוא המלמד-זכות (ב-ה הידיעה) על גוים. כנראה שמשיח צריך את שניהם, במיוחד אם רוצים לקיים את המהפכה הרביעית, צריך מי שילמד זכות על הגוים – שהם שוים משהו, שלא שמים אותם באדמה.

מה ילקוט"ש איוב רמז תתקכח.

מו ישעיה סג, טז.

מז שבת פט, ב.

מח כנ"ל הערה קודמת, וראה באורך מעין גנים ח"ב פרשת וארא (בעיקר בנספח).

מט תהלים לו, ז.

נ ראה שיעור מוצאי ח' שבט ע"ט.

ו-תורה שוה "וששה". נראה שהרמז מכוון: ראשי וסופי התבות "עמד והתבונן נפלאות אל" עולים תורה ואמצעי התבות עולים כתר – חלוקה מובהקת בתוך הביטוי.

כל הפסוק – שרה ועוד כתר תורה – עולה 1736, ז פעמים (ממוצע כל מלה) אברהם. פלאי פלאים. הערך הממוצע של כל מלה הוא אברהם וההתחלה היא שרה. כמה אותיות יש בפסוק? אל, המלה האחרונה. הכל עולה ז פעמים אברהם, שעולה ח פעמים אל, כך שיש ערך ממוצע לכל אות בפסוק – 56, יום. פסוק מופלא ביותר.

"עמד והתבונן" בחכמה ובינה

מכאן נעבור לעמידות, הפועל העיקרי (שהוא גם המלה האמצעית) בפסוק. התבוננות היא ספירת הבינה – כנראה ש"עמד והתבונן" היינו עמידת הבינה. מה הכוונה? צריך להתבונן באריכות, בהעמקת הדעת – לעמוד הרבה על ההתבוננות, עד שמשיגים את תוכנה. זו עבודה חב"דית לגמרי – לעמוד ולהתבונן.

הייתי יכול גם לפרש אחרת, ולומר שה"עמד" כאן הוא החכמה לפני הבינה – קודם "עמד" ואחר כך "התבונן". על חכמה כתוב "סיג לחכמה שתיקה"¹⁰. אחד מפירושי עמידה הוא שתיקה – עמוד דום, שתוק, "חש", הפסק כל עיסוק ורוקן את המחשבה. רק אחרי ה"עמד" תוכל להתבונן – אי אפשר להתבונן בלי לעמוד. אם נפרש כך יש כאן יחוד אבא ואמא, "תרין ריעין דלא מתפרשין לעלמין"¹¹.

כשאדם עומד ומתבונן מתגלה אצלו הפלא, "נפלאות אל". איך מפרשים בקבלה את שם א-ל (חוץ מ"חסד אל כל היום"¹²,

10 אבות פ"ג מי"ג.

11 ראה זהר ח"ג רצ, ב; זהר ח"א קכג, א.

12 תהלים נב, ג.

– אחד הפסוקים הכי אהובים אצלנו, מאז עמדנו על דעתנו (כמו שנסביר בהמשך מהי עמידה על הדעת): "האזינה זאת איוב עמד והתבונן נפלאות אל"¹³. זהו אולי הדבר הכי חשוב שאמרנו עד כה. כל המספרים היו רק לבלבל את המח... אך יש המשך טוב לבלבל הזה (כנראה בזכותו, גם הוא טוב, "פטיטיא דאורייתא טבין"¹⁴). הפועל בפסוק הוא עמד. הרבי אומר בפרק של השנה ב"באתי לגני" שצריך להיות "עמדים", עמודים – בשביל מה? זו אחת העמידות העיקריות בתנ"ך – צריך לעמוד בשביל להתבונן ב"נפלאות אל". נתחיל ברמזי הפסוק: אליהוא פותח "האזינה זאת איוב", בגימטריא שרה, על דרך "כל אשר תאמר אליך שרה שמע בקלה". למה הוא אומר "האזינה זאת איוב"? מי היא "זאת"? "לזאת יקרא אשה"¹⁵ – כל "זאת" היא אשה. כמו שאברהם צריך לשמוע בקול שרה, איוב צריך לשמוע בקול דינה אשתו – בעצם אותו הדבר¹⁶.

כמה שוה "עמד והתבונן נפלאות אל"? לפחות נצא מכאן ונזכור את הפסוק הזה... החלק השני שוה 1231, "עשרת הדברים" (שבפרשת יתרו, אליה נכנסים). מה אומר רבי אברהם אבולעפיא¹⁷ על מספר זה? "כתר תורה" שבגימטריא "עשרים וששה" – מהגימטריאות הראשונות שלו. יש בעשרת הדברות כתר אותיות, כתר שוה "עשרים"

13 גא איוב לז, יד.

14 נב ירושלמי סוף ברכות.

15 גג בראשית ב, כג.

16 נד שרה היא בינה (אמא עילאה) ודינה היא תבונה (ומכיון ש"בינה [ותבונה] יתרה נתנה באשה יותר מאיש" – שמע בקלה), והן שתי בחינות של "אין חכם כבעל הנסיון" – מי שלומד מנסיון אחרים או נסיון בכח (שרה, אמא עילאה, שכמעט נאנסה פעמיים) ומי שלומד מנסיון עצמו ממש (דינה שנאנסה בפועל).

17 נה אמרי שפר ח"ג. וראה גם גנת אגוז שער ההויה (הובא בשל"ה פרשת יתרו).

אברהם, "לך לך מארצך"^{טו}. איך ה' נותן לו את הארץ? "התהלך בארץ לארכה ולרחבה כי לך אתננה"^{טז} (גם "לך לך"). לפעמים הרבה יותר חשוב ללכת מלעמוד, הנשמות נקראות "מְהַלְקִים בין העמדים האלה"^{טז}. המלאכים הם העומדים, ואנחנו, נשמות ישראל, אמורים להיות "מהלכים", כאברהם אבינו, "הלוך ונסוע הנגבה"^{טז}, כל הזמן מתקדם בחיים. כעת אנחנו יושבים, וברגע שנקום נלך – זהו אברהם אבינו. אם כן, מהו יצחק? כדי להגיע מהליכה לשיבה עלי לעמוד. מי עמד? כפי שדברנו^{טז}, כתוב ביהושע "ידם השמש וירח עמד"^{טז} – ברגע שמשוה מפסיק ללכת, "שמש בגבעון דום"^{טז}, הוא עומד. יש קשר בין עמידה לדום. במאמר מוסגר: יש גם קשר חשוב בין עמידה לדום. אחת המצוות בתורה עם שרש עמד היא "לא תעמד על דם רעך"^{טז}. "על דם" אותיות לעמד, אבל ל היא גם קיצור המלה 'לא!' – לשון נופל על לשון, "לא תעמד על דם". יש הרבה פירושי עמידה, ושם הפירוש "לא תעמד" מן הצד. זו עמידה שלילית – מישהו רואה את חברו טובע בים ולא קופץ להצילו, עומד מנגד, והתורה מזהירה: "לא תעמד!".

נחזור, הפסקת הליכה היא עמידה – עמידת דום, כמו השמש והירח. אולי הכי חשוב בתורה אצל לאה אמנו – "ותעמד מלדת"^{טז}. היא לא עמדה, היא שכבה, או שעשתה מה שעשתה, אבל הפסיקה ללדת

מדת אברהם)? על "השמים מספרים כבוד אל"^{טז} ("ע"ד "עמד והתבונן נפלאות אל") כתוב^{טז} ששם א-ל בחכמה, ה"כבוד" שם הוא לב נתיבות חכמה, כבוד עילאה. האם יש גם שם א-ל בבינה? א-ל הוא שם מאד כללי^{טז}. השם הפנימי של שם סג, שבבינה, הוא ייא (יוד הי ואו הי) בגימטריא אל, שמופיע הרבה בכוונות האריז"ל^{טז}. יש גם "אל" של יג מדות הרחמים, "אל רחום וחנון"^{טז} – הכל "נפלאות אל", גם בכתר, גם בחכמה וגם בבינה.

מרכבת המצבים (עמידה בגבורה)

נחזור להתחלה ונסה להתבונן יחד בעמידה בכל אחת מהספירות. זו עבודתנו השנה – "עצי שטים עמדים".

נתחיל מלמטה: מה העמידה של המלכות? בדרך כלל אני חושב שמלכות היא ישיבה – המלך "ישב על כסא רם ונשא"^{טז}. האם המלך גם עומד, הולך או שוכב? יש ארבע תנועות-תנודות – "בשבתך בביתך, ובלכתך בדרך, ובשכבך, ובקומך"^{טז}. העמידה היא הסוף, "ובקומך", שרומזת לתחית המתים – "בשכבך בקבר, ובקומך בתחית המתים"^{טז}. יש כאן 'מרכבת מצבים'. כמו שיש מרכבה של אברהם-יצחק-יעקב-דוד, יש מרכבה של הליכה-קימה (עמידה)-ישיבה-שכיבה. כל פעם שאתה עושה אחד מהדברים האלה, כדאי שתכוון איפה אתה עכשיו, עם מי אתה מזדהה. כשאדם הולך – מי אתה במרכבה?

טז בראשית יב, א.

טח שם יג, יז.

סט זכריה ג, ז.

ע בראשית יב, ט.

עא מוצאי כ"ח תשרי ואור לז"ח חשון ע"ט ("מהי אמת" 3-4); ל' חשון ע"ט.

עב יהושע י, יג.

עג שם פסוק יב.

עד ויקרא יט, טז.

עה בראשית כט, לה.

נט שם יט, ב.

ס ראה זר ח"ב ב' קלו, ב (והנסמן בלקו"ת ואתחנן יג, א).
סא על ח בחינות בשם א-ל, ראה הקדמת שכניה ביניהם הערה יט.

סב ראה זר ח"ג רמו, ב; ע"ח שער הכללים פ"ג ובכ"ד.

סג שמות לד, ו.

סד ישעיהו, א.

סה דברים ז, יא, יט.

סו ראה ש"ך עה"ת דברים ו, ז.

הללו – מרכבה שלמה של אברהם-יצחק-יעקב-דוד. אם כן, הצירוף בפסוק שאומרים פעמיים בכל יום, "בשבתך בביתך ובלכתך בדרך ובשכבך ובקומך", הוא יעקב-אברהם-דוד-יצחק, צירוף ו-י-ה-ה, הצירוף התשיעי, של חדש כסלו. בכל קריאת שמע עושים כאן את הצירוף התשיעי של שם הוי'. התכל'ס היא "ובקומך", ה עילאה, לעתיד לבוא, בחינת יצחק אבינו, **יצחק** אותיות **קץ חי**, כנ"ל.

מלכות: עמידת המלך ועמידה בתפלה

שאלנו – איזו עמידה יש אצל מלך? מלך יושב על כסא לשפוט. מתי הוא עומד? הוא עומד בקשרי המלחמה. מי העמיד עצמו במלחמה, אף שהיה פצוע, כדי לא להחליש את המערכה? אחאב¹⁹. איזה עוד מלך עומד? "ויקם מלך חדש במצרים"²⁰, פרעה חדש, וכתוב בו "והנה עמד על היאר"²¹. "והנה עמד על היאר" בגימטריא **מלכות** – כנראה יש משהו 'עצמי' למלכות ב"עמד על היאר", מקור השפע. "היאר" אותיות **יראה**, יראת מלכות, "בנין המלכות מן הגבורות" (היינו שעמידת המלך היא על היאר). מתי עוד עומד המלך? כשהוא מפרנס את העם, דואג לחוק הקצוב. [כשהוא מחלק דולרים...] בדיוק, הרבי לא מחלק דולרים בישיבה או בהליכה – הוא עומד, יש לו סטנדר, והוא מחלק דולרים. זהו משהו אופייני למלך, כל מלך צריך לנהוג כך – סימן של מלכות.

מה יש עוד במלכות? איך דוד מגדיר את עצמו? "ואני תפלה"²². מתפללים בעמידה, העיקר הוא תפלת עמידה. מתפללים לפני העמוד. יש אחד ש'תופס את העמוד' – הולך להיות חזן נגד כולם. כל אחד כאן צריך ללמוד

– זהו הפשט. גם בפסוק "ויעמד השמן"²³ באלישע הפשט שהפסיק (אבל דורשים שעמד-קם, כמו קם לתחיה, "עמידה היתה לו"). הפסקה היא סוג של צמצום, כח לגבור על תאוצת ההליכה ולהפסיק. עמידה-הפסקה היא גבורה, מדת יצחק.

אחרי שההולך נעמד הוא יכול לשבת. הסברנו²⁴ שעיקר ה"וישב" הוא יעקב – "וישב יעקב בארץ מגורי אביו"²⁵. יצחק לא רק עמד אלא גם נסוג, נרתע לאחור מרוב פחד, ויעקב הגיע להתיישבות בתוך מגורי אביו (מגורי לשון יראה, "מגור מסביב"²⁶). זו מדת **שב-יראת**, אחד מצירופי **בראשית** – **שב-יראת, שב-ביראת** ה' כמו שכתוב בתיקוני הזהר ומבואר בדא"ח. מי מקיים זאת? יעקב אבינו – הוא הישיבה. לכן הוא שלח את יהודה גשנה לפניו להורות לו הדרך²⁷ – להקים ישיבה. כתוב שלא פסקה ישיבה מאבותינו²⁸ – כל האבות ישבו בישיבה – אך עיקר מי שישב בישיבה, ישיבה-בוחער בעצמו מעודו, הוא "יעקב איש תם ישב אהלים"²⁹. בישיבה מזדהים עם ה"בחיר שבאבות"³⁰ – יעקב.

אם כן, נשארה רק השכינה – השכינה דשכיבת עד עפרא, השכינה היא השוכבת, במיוחד בגלות, כשהמלכות יורדת למטה ושוכבת בעפר. עלינו להקים אותה – קומי, לעורר את השכינה. בכל אופן, שכינה היא תנוחה שקשורה למלכות.

זהו מאמר מוסגר בהסבר ארבע התנוחות

עו מ"ב ד, ו.

עז שיעור כ' כסלו ש"ז (נדפס ב"ואביטה" וארא) וש"נ.

עח בראשית לז, א.

עט ירמיהו, ו, כה; כ, ג-ג; מו, ה; מט, כט; תהלים לא, יד.

פ שם מו, כח.

פא יומא כח, עב.

פב שם כה, כז.

פג ע"פ בראשית רבה עו, א.

פד מלכים א כב, לה. דה"ב יח, לד.

פה שמות א, ח.

פו בראשית מא, א.

פז תהלים קט, ד.

משמעות של עמידה לעד, כמו "בטחו בהוי' עדי עד"^{צג}. בטחון הוא נצח והוד, אבל העמידה לעולמי עד (נוטריקון עמד, בדילוג שוה) היא מצד הנצח-הנצחיות.

מהי עמידה מצד ההוד? כתוב "איהי בהוד"^{צד} – "איהי" היינו תפלה. איך אדם עומד בתפלה? "כעבדא קמי מריה"^{צה}. איך העבד עומד לפני האדון? בהכנעה – מדת ההוד. יש בעמידה משמעות של עמידה בהכנעה בפני מי שמבקשים ממנו.

תפארת: "מי עמד בסוד הוי"

תפארת היא "עמודא דאמצעיאתא", עמוד התורה. בימינו בדרך כלל לומדים תורה בישיבה^{צו}, אבל יש לימוד בעמידה? כתוב על גדולי ישראל שלמדו בעמידה – על סטנדר. גם הצמח צדק, גם אדמו"ר הזקן – עבר על כל הש"ס בעמידה. הוא רצה לנסוע לארץ והעמידו אותו – דום, אל תסע. מה אני עושה? אני לומד את כל הש"ס בפעם ה-18. הצמח צדק עבר על כל הש"ס, ראשונים ואחרונים, בעמידה בלילה. כנראה יש משהו מיוחד בלימוד בעמידה^{צא}.

בעל סדר הדורות מביא מדרש שכל מסירה מדור לדור – "משה קבל תורה מסיני, ומסרה ליהושע, ויהושע לזקנים, וזקנים לנביאים וכו'" – היא בעמידה. חז"ל אפילו מביאים פסוק בענין. עוד פעם, אם אני רוצה

איך תופסים את העמוד... המלכות תופסת את היסוד – המלכות עומדת להתפלל, אבל צריך לתפוס את העמוד, להיות בעל תפלה לכולם, צדיק. מי תפסו את העמוד? רבי לוי יצחק מברדיטשוב ועוד צדיקים, כי ידעו שתפלתם היא שפע ברכה לכולם. עמוד הוא הצדיק, כמו שהתחלנו – הוא מתפלל ותופס את העמוד.

נו"ה: "עמודי שש", נצחיות והכנעה

חוץ מיכין ובעז, שני עמודי שלמה המלך, באיזה פסוק נוסף הרגליים הן עמודים? "שוקיו עמודי שש"^{צב}, אלה העמודים העיקריים. חז"ל דורשים "זה העולם שה' השתוקק לבוראו בששה ימים"^{צג}.

מה הפשט על פי קבלה? למה נצח והוד הם עמודי שש? כי בכל אחד מהם יש שלשה פרקים^{צד}. בכל אבר יש שלשה פרקים – כמו ביד. שלשת פרקי הנו"ה הם ביעין-כליות-רגלים, או שלשה פרקים ברגל עצמה. פירוש נוסף^{צה}, גם פשט, הוא שכל ו הקצוות – שש מדות הלב – עומדים על נצח והוד, הם ה"תמכין", ולכן כל ה-ו קצוות נקרא על שמם. זהו פשט שמתאים לחז"ל, שמדובר בששה ימים בהם נברא העולם – שהם עצמם ה-ו קצוות.

לפני שנעבור לתפארת נוסף משהו: אחד מפירושי עמוד הוא עמידה לעולם. בהרבה פסוקים בתנ"ך עמידה היא קיום לאורך ימים ושנים. לפי המלבי"ם^{צו}, היות שה-מ היא מאותיות האמנתיו, הנוטות ליפול מהשרש, השער של שרש עמד – שתי האותיות העיקריות – הוא עד. לכן יש בעמידה

פח שה"ש טו.

פט ע"פ במדבר רבה י, א.

צ זהו ח"ג רלו, א; תקו"ז תקון נ (פו, א).

צא קהלת יעקב ערך 'עמודי שש'.

צב אילת השחר פ"א אות ג.

צג ישעיהו כו, ד.

צד ע"ח שער הכללים שער א פ"א, ובכ"ד.

צה שבת י, א.

צו ראה מגילה כא, א (ועיי"ש במעלת הלימוד בעמידה ומקורותיו).

צז למד-עמד לשון נופל על לשון. באטב"ח, ל-ע מתחלפות ומבואר בעץ חיים שאותיות ל-ע דאטב"ח הן בספירת התפארת (של פרוצוף הנוקבא, אך שרשן בספירת התפארת ממש), עמודא דאמצעיאתא, עמוד התורה. לומד עומד משלימים 2007 (ממוצע – 100, שלמות של יפ"י, לימוד פרקו מאה פעמים, ובעמידה. ה'כנף' הוא 20, "עשרה עשרה הכף"), ה"ת" = 100 והאוס"ת = 100 (בכל שרש).

בתורה "והוא עמד עליהם תחת העץ [עץ החיים] ויאכלו"^{קב}. צריך משהו שיעמוד ויאכל אותנו, איזה אברהם אבינו. חדש שבט, חדש האכילה. בהכנסת אורחים משהו עומד ומחלק (כמו שבמלכות המלך החסיד עומד ומחלק דולרים לכולם, כנ"ל). זו עמידה בדאגה לחסד, שכל אחד יקבל את מנתו, כמה שיותר – "כל המרבה הרי זה משובח".

אצל אברהם אבינו יש הרבה עמידות. הוא עומד על האורחים להאכילם וגם עומד בתפלה. אגב, חוץ מעמוד הענן ועמוד האש, יומם ולילה, יש כל יום עמוד – "עמוד השחר", תחלת הזריחה. גם הוא שייך לאברהם, שתקן תפלת שחרית. כנראה עמוד השחר מבשר חסד. כל "בקר דאברהם"^{קג} הוא בשורת חסד – "חסד אל כל היום"^{קד}. כל היום יש חסד, אותו מבשר עמוד השחר, עמוד של אברהם אבינו – העומד ומתכונן לעשות חסד. בעמידה יש התכוננות – מושג שעוד לא הסברנו. באברהם גם כתוב "עודנו עמד לפני הוי"^{קה}. רואים כאן ש"עומד" לשון "עוד" ("עודנו").

אם כן, עברנו על כל מדות הלב.

דעת: עמידה בנסיון, התבררות והתקשות

בדעת, מקור המדות, יש הרבה פירוש עמידה:

ישנה עמידה בנסיון^{קה} – "כי מנסה הוי' אלהיכם אתכם לדעת"^{קו}, הנסיון הוא בשביל הדעת^{קי} וכדי לעמוד בו צריך דעת. אברהם

קב בראשית יח, ח.

קג ראה זחר ח"א רג, א; ח"ג רד, א.

קד בראשית יח, כב.

קה נושא העמידה בנסיון (והעמדת אחרים בנסיון) דובר בחדשים האחרונים בכמה שיעורים – ???.

קו דברים יג, ד.

קי לקו"ת ראה ד"ה "אחרי ה"א תלכו" (ובפרט שם יט, ג) דרך מצותיך ד"ה "אחרי ה"א תלכו" (קפה, ב).

להסמיך אותך – מסתמא אני עומד וסומך, ומסתמא גם אתה עומד, לא יושב. אבל לא רק להסמיך אלא למסור, שושלת הקבלה של מסירת התורה מדור לדור, נעשית בעמידה – לא בישיבה. רוצים שה' ימסור לנו את התורה – צריכים גם אנחנו לעמוד וגם ה' עומד.

כתוב "מי עמד בסוד הוי"^{קכ} – עומדים בסוד. יש לנו ספר "סוד הוי" ליראיו" – צריך לעמוד בסוד ה', כטוב לקרוא אותו בעמידה. אולי אם יעמדו יותר בסוד ה' יגמרו עוד כמה כרכים של הביאור – בינתים יושבים ולא מתקדם... זו לא בדיחה. למה הצמח צדק ואדמו"ר הזקן עמדו? מה הם רצו? טוב שבחור ישיבה יעמוד? אם יש הספק – הרבה לימוד בזמן קצוב, צריך ללמוד טוב ולהבין, לא ללמוד 'חפ"ף', אבל גם לעמוד באיזה קצב – אני עומד כאן עד שאני גומר את כל הש"ס... אם משהו קבל על עצמו לסיים, כדאי לו לשבת או לעמוד? בישיבה יקח הרבה זמן. למי שרוצה לגמור את הש"ס יותר כדאי לעמוד, זו סגולה לזריזות. אפילו כתוב שאחת המשמעויות של עמידה היא זירוז^{קכ}. זריזות שייכת לאברהם אבינו, "זריזותיה דאברהם"^{קכ}. בכל אופן, עמוד האמצעי הוא עמוד התורה, התפארת. פנימיות התפארת היא רחמים. אמרנו שהמלך מחלק דולרים בעמידה. כנראה גם מרחמים על נצרכים בעמידה, לא בישיבה – "כי מרחמם ינהגם"^{קכ}.

חסד: עמידה על האורחים

ראינו שעמידה-הפסקה, עמידה דום, היא גבורה-צמצום. אבל יש שני עמודים, עמוד הענן ועמוד האש, חסד וגבורה. המצוה העיקרית של אברהם היא הכנסת אורחים, חסד, המתוארת

צח ירמיה כג, יח.

צט ראה שופטים ד, כ (וראה הכתב והקבלה שמות כג, יב).

ק חולין טז, א.

קא ישעיה מט, י.

אבינו, היהודי הראשון, עמד בעשרה נסיונות^{ק"ח}. בכך הוא גם תיקן את אביו – אברהם, שטרם לתקן את תרח אביו, הצליח בעיקר בעקדה. חושבים שהעקדה רק מחברת את אברהם ויצחק, אבל האריז"ל אומר שבה הוא תקן את אביו (ה-רח של תרח הוא יצחק, כנ"ל).

כתר: תשוקה והמתנה

מעשה מרכבה בישיעהו מתחיל מעמידה אחרת – "שרפים עמדים ממעל לו"^{ק"ט}, פסוק שהזהר^{ק"י} מקשר ל"עצי שטים עמדים". השרפים בעולם הבריאה עומדים ממעל לשכינה שבועלם האצילות – איך יתכן?! מכאן לומד הבעל שם טוב^{ק"י} אחד מיסודות החסידות – "במקום רצונו של אדם שם הוא נמצא ממש"^{ק"ט}. היות שהם בתשוקה לאין סוף, אף שהם בעולם הבריאה, הם עומדים למעלה באצילות. בעמידה יש כח רצון להביא אותך לאן שאתה רוצה ממש – זו כבר עמידה של כתר, רצון.

כתוב ש"פנימיות אבא פנימיות עתיק"^{ק"ט} – "פנימיות עתיק" היא רד"א, אמונה. כתוב^{ק"י} שבכתר יש שלשה פירושים: כתר לשון כיתור-סבוב; כתר לשון עטרה (הפשט של כתר על הראש); וכתר לשון המתנה, "כתר לי זעיר ואחוך כי עוד לאלוה מלים"^{ק"י} (מאמר אליהוא בן ברכאל). יש תורה של רבי נחמך^{ק"ט} שה"כתר ליי" הוא בעל תשובה, שצריך כח המתנה. כח ההמתנה הוא גם עמידה –

הזכרנו את הבטוי 'מיום שעמדתי על דעתי' – עמידה על דעת היא התבגרות, גדלות מוחין. אבל לעמידה על הדעת יש עוד מובן – יש מי שעומד על דעתו ויש מי שעומד על מדותיו, במובן של התעקשות. עמידה על דעתך ועמידה על מדותיך היא עקשנות – לאדם יש דעה והוא לא אז ממנה, אפילו כשמוכחים אותו ואין לו מה לענות (כמו "שתיק רב"^{ק"ט}). מח הדעת נקרא מח האחור, ויש בו תכונת "עם קשה ערף"^{ק"ט} – סגולה שלנו, עם ישראל.

שני מובני העמידה על הדעת – התבגרות והתעקשות (גם עמידה על המדות נקראת התעקשות) – הם תרין עטרין שבדעת. החסדים הם גדילה – התבגרות היא כח הגדילה, שאני עומד על דעתי, הייתי קטן ועכשיו אני גדול, מצד עטרא דחסדים שבדעת. מצד עטרא דגבורות שבדעת יש התעקשות, ודווקא שם יש גם עמידה בנסיון – התעקשות למעלה מטעם ודעת, שמתגלה במח האחור.

בינה וחכמה: התבוננות ובטול

כפי שראינו, הבינה היא "עמד והתבונן נפלאות אל" – השתהות ואריכות ההתבוננות עד להשגת התובנה.

בחכמה עמידה היא שתיקה, ואפילו יוטר: מה פירוש "בעמדם תרפינה כנפיהן"^{ק"א} במרכבת יחזקאל? דווקא כשהשרפים

קח אבות פ"ה מ"ג.

קט סוכה ז, א ובכ"ד.

קי שמות לב, ט ובכ"ד.

קיא יחזקאל א, כד-כה.

קיב ישיעהו, ב.

קיג ח"ב קלט, א.

קיד הוספות לכתר שם טוב (הוצאת קה"ת, הוצאה שלישית) אות כח.

קטו כתר שם טוב (הוצאת קה"ת, הוצאה שלישית) אותיות נו, רח, רל, ערה, רפג.

קטז לקו"ת נצבים מט, ד וש"נ.

קיז המשך "בשעה שהקדמו" תער"ב פ"א.

קיח איוב לו, ב.

קיט לקו"מ.

הבעש"ט הוא הלב, המגיד הפה, רבי נחמן הריאות וכו' – עמוד השדרה יוצא מחב"ד. אם שלשת הראשונים (אדה"ז אדה"א הצ"צ) הם חב"ד, הרביים אחר כך הם מערכת זו – שייך למערכת הפיזיולוגית של חב"ד, חוט השדרה, עמוד. צריך לעמוד זקוף, כמו בן אדם, לא כמו בהמה שהולכת על ארבע ופניה כלפי מטה. ולסיכום הנקודות העיקריות:

כתר

שאיפה והמתנה

בינה	חכמה
התבוננות	בטול
דעת	
עמידה בנסיון, התבגרות ועקשנות	
גבורה	חסד
עמידה-עצירה	עמידה על האורחים
תפארת	
לימוד בעמידה	
הוד	נצח
הכנעה	נצחיות
יסוד	
"צדיק אחד ועמוד שמו"	
מלכות	
עמידת המלך (במלחמה ובהשפעה); תפלה	

"כתר לי זעיר ואחור". זהו שרש הבטול בכתר – פירוש מאד יפה ל"פנימיות אבא פנימיות עתיק". "פנימיות אבא" היינו "בעמדם תרפינה כנפיהן" שהוא-הוא "פנימיות עתיק", "כתר לי זעיר ואחור", סוד התשובה, "סוף ישראל לעשות תשובה בסוף גלותן ומיד הן נגאלין"^{קכ}. המתנו כבר זעיר, והרבה יותר מזעיר – מספיק – וכעת צריך את הגילוי, "ואחור" (צריכים גם את גילוי אברהם, ה"עמך לפני הוי", כנ"ל).

עמוד השדרה

עברנו בקיצור על סוד העמידה בכל הספירות. יש עוד הרבה פסוקים ודברים, אבל עשינו שלד טוב, שלד ראשון, של ענין עמידה בכל ספירה. יש עוד משהו שעומד בגוף, קשור לדעת – עמידה על דעתך. איזה עמוד יש בגוף? אמרנו שבזמן יש "עמוד השחר", ובגוף יש "עמוד השדרה" (יש גם קשר מלולי בין שחר ל-שדר). עמוד השדרה יוצא ממח הדעת, והוא הכח לעמוד חזק על דעתך ולעמוד חזק על מדותיך.

עמוד השדרה מחבר בין המוחין לבין הברית, ל"זרעא חייא וקיימא". לפי הקבלה, זרע הקדש נמשך מהמוחין – במיוחד ממח הדעת – דרך חוט השדרה עד לאברי ההולדה. בפרצוף כל הצדיקים וכל החסידיות –

קכ הלכות תשובה פ"ז ה"ה.

חמשה ספקות במחצית השקל

מעין גנים - נקודה חסידית בפרשת שקלים

מחית הספק

את ארבע הפרשיות פותחת פרשת שקלים, המקדימה את פרשת זכור ואת חג הפורים – בו באה לידי ביטוי ההתמודדות עם עמלק – ודרשו חז"ל ש"משמעין על השקלים"^א לפני פורים כדי שיקדמו שקלי ישראל לכסף שקל המן על ישראל לידי אחשוורוש^ב. פרשות שקלים וזכור קודמות לפורים – פרשת זכור מזכירה מיהו עמלק ומדרבנא למלחמת חרמה נצחית בו, ופרשת שקלים מעניקה כח ומתווה דרך למלחמה זו. נעיין במלחמת עמלק ובבירורו מכח מחצית השקל:

בחסידות נתבאר^ג שמחית עמלק בנפש היא מחית הספקות המתעוררים בעבודת ה' – וכפי שדרש מורנו הבעש"ט בדרך רמז, שעמלק עולה בגימטריא ספק. עמלק אינו היצר הרע המביע רצון פסול או התנגדות מוחלטת לדבר ה' – כאלו הנובעים מקליפות אחרות – אלא זה המטיל ספק בלתי מחויב, האומר על עקרונות הקדושה "אולי" – אולי נכון הדבר ואפשרי, אך אולי גם לא. הרבי מליובאוויטש הסביר^ד שבספקנות ובפסיחה על שתי הסעיפים יש צד חמור יותר מאשר בהחזקה תקיפה בדעה שגויה ורעה (ולכן קרא אליהו לעם בהר הכרמל "עד מתי אתם פֹּסְחִים על שתי הסעיפים, אם הוי' הא-להים

לכו אחריו ואם הבעל לכו אחריו"^ה): ראשית, בעוד מי שהולך אחר הבעל, חי חיים רוחניים, חיים שיש בהם אידיאל לו הוא מתמסר, הרי שהפוסח על שתי הסעיפים הוא אגואיסט המונע רק בידי הכדאיות האישית. לכן, כשמי שאחז בידו את הרע בכל תוקף ישוב בתשובה הוא יאחז גם את הטוב באותה תקיפות ודאית, אך הפוסח על שתי הסעיפים ישאר פושר וספקני גם לאחר תשובתו. ועוד, ספקן הפוסח על שתי הסעיפים "מחטיא את הרבים" בהכנסת חטא-ספק לתחום היהדות – הוא מראה שגם יהודי 'עם כיפה' יכול ללכת לעבוד לבעל 'ליתר בטחון' (- מחמת הספק).

יחוסו של עמלק

כשמעיינים ביחוס עמלק מובן כיצד 'מסתנן' עמלק-ספק לאמונת ישראל – עמלק הוא מזרע אברהם אבינו. חמשה דורות ביחוסו של עמלק – אברהם, יצחק, עשו, אליפז, עמלק – ורמזי שמותיהם מגלים על אחיזת עמלק בקדש ועל הארס שהוא מסוגל להטיל בשרש היהדות: שלשת הדורות ששייכים לקליפה – עשו, אליפז, עמלק – עולים בגימטריא ג פעמים אברהם (היינו שממוצע כל שם הוא אברהם), ללמד שאחיזתם ויניקתם היא מ'גנים' שקיימים בתוך אברהם אבינו, ראש כל המאמינים, עצמו. עמלק לא מסתפק באחיזתו בקדושה, הוא מטיל את ארס הספק שלו עד לשרש יחוסו באברהם, כרמוז בכך שכל השמות – אברהם, יצחק, עשו, אליפז, עמלק – עולים בדיוק ה פעמים עמלק,

מתוך התוועדות פורים ושיעור י"ח אדר ה'תשנ"ח. נרשם ע"י איתאל גלעדי.

א שקלים פ"א מ"א.

ב מגילה יג, ב.

ג ראה תו"א פה, ב.

ד ראה לקו"ש ח"א כי תשא סעיף יא ואילך.

ה מלכים א יח, כא.

נוסף ועל-מודע שקיים בתוכו. (ג) יהודי מגיע לשלמות רק באמצעות המחצית שנותן יהודי אחר. (ד) המחצית שפועל האדם בעבודתו היא הפן בו הוא פועל ומשפיע על העולם, והיא גוררת בעקבותיה התעוררות ותיקון במציאות – המחצית שמושגת בעבודה מושלמת מכח תגובת המציאות, התעוררות ועלית הניצוצות שבה. (ה) עוד חלופה, שונה מהותית, היא שאין כלל צורך בהשלמה, ה' צווה על "מחצית" בלבד!

ה ספקות קדושים אלו – חמש אפשרויות, המתקיימות כנכונות זו לצד זו – משתלשלים אצל עמלק ל-ה ספקות טמאים באמונה. אין הוא מאמין שהמחצית שהאדם תורם בעבודתו מגיעה להשלמה – לא מצד ה', לא מצד כחות נעלמים שנשמתו, לא מצד חבריו, ולא מצד המציאות. שרש ספקות עמלק הוא בטענה ש'אין מספיק', שלעולם לא די ב"מחצית" של האדם לכשעצמה, ולכן אין סיכוי שתגרור בעקבותיה השלמה מן החוץ. לכן גם ברור שעמלק מטיל ספק באפשרות שב"מחצית" בלבד יש שלמות פנימית שאינה זוקקת כל השלמה.

חמשה ספקות באמונה

ספקות עמלק נוגעים לחמשה יסודות באמונת ישראל: נוכחות ה' בעולם והשגחתו הפרטית; אמונה בתורה ובכך שהא-ל מנבא בני אדם; אמונה בשכר ועונש; אמונה במשיח; אמונה בתחית המתים. חמשה יסודות אלו אינם עיקרי אמונה מופשטים הנוגעים רק לקב"ה ו'הגדרותיו', אלא עיקרי האמונה הנוגעים לחיי האדם היומיומיים – לאפשרות הקשר בין ה' לעולמו ולעובדיו. עמלק לא כופר ביכולת ה', אלא רק מטיל ספק – הוא לא אומר שגילוי השגחה, נבואה או שכר לפרט ולעולם אינם אפשריים, אלא רק טוען שספק אם אפשרויות אלו תתממשנה אי-

וממילא ממוצע כל שם הוא **עמלק**! עמלק מטיל **ספק** בכל הדורות שקדמו לו, ובעצם יוצר חמשה ספקות באמונה – ספקות עמם יש להתמודד ואותם יש להכרית.

לאידך, כשם שהרמז מלמד על כח עמלק לחדור אף לשרש אמונת ישראל, שהיא ירושה לנו מאברהם אבינו, כך גם עולה שיש שרש לספק בקדושה, מכחו ניתן להתמודד עם הספקות השלייים שמציג עמלק. בקבלה' שרש המושג ה ספקות הוא בראש העליון שבכתר – "רישא דלא ידע ולא אתידע" – שלעוצם העלמו לא ניתן לברר מה בדיוק צפון בו, ויש ה אפשרויות ביניהן יש להסתפק. ה הספקות הללו הם ספקות קדושים שבבחינת "אלו ואלו דברי א-להים חיים" – כל אחד מהם הוא נכון, הוא פן אחד של אותו ראש עליון. בכחות הנפש "רישא דלא ידע ולא אתידע" הוא כח האמונה¹, ומשמעות הדבר היא שבעצם האמונה יש ה ספקות קדושים, ה אמונות פלא עמוקות. ונסביר:

חמשה ספקות במחצית השקל

בקדושה מופיעים ה הספקות ביחס למחצית השקל. בדרושי חסידות רבים מוסבר ש"מחצית השקל" היא תודעת האדם שהוא לכשעצמו אינו אלא מחצית בלבד – מחצית שבפשוט זוקקת את השלמתה מן החוץ. אכן, לגבי השלמה זו קיימים חמשה הסברים אפשריים (וממילא מסופקים):

(א) את המחצית שתורם האדם במעשיו משלים ה' ברוב טובו מלמעלה. (ב) את המחצית שנותן האדם במודע משלים צד

1 ע"ח ש"ב פ"א ואילך.

2 עירובין ג, ב.

ח ראה 'הנפש' פרק ד.

אליפז, שלא הצליח להזדהות באמת עם רעו איוב כשהיה שרוי במצוקה.

מחית עמלק – תחית המתים

הספקות עד כה אינם עדיין עמלק עצמו – השלמת המחצית מהחוץ תובן בכך שה' לא דורש מהאדם לפי כחו האלקי אלא לפי כחו האדם, ולכן הוא עוזר בחסדו הגדול להשלמת מחצית האדם (החסר והחצוי בעצם). אכן, עמלק עצמו מסתפק באופן נחרץ באמונת תחית המתים – במחשבה שעצם המחצית של האדם לבדה מסוגלת להתקיים ללא השלמה, שהיא שלמה לכשעצמה ולכן יש לה קיום נצחי (כקיום הנצחי של גוף האדם, החסר והפגום, בתחית המתים).

רק בחיים הנצחיים ל"מחצית" האנושית נמחה זכר עמלק: מתברר שיש שלמות פנימית בתחושת החצי – "אין שלם מלב נשבר", מתגלה שבהתנהגות מוגבלת – החסרה את שלמות-כל-האפשרויות-ההפוכות – יש בעצם הכרעה עצמית לכיוון הצד-החצי הרצוי, ובעיקר מתגלה שישראל הם 'חצי' מה' עצמו – "חלק אלו-ה ממעל ממש"¹ – וכשעוסקים במחצית כזו הרי "האוחז בחלק מן העצם אוחז בכלו"², והחצי הזה שלם ונצחי באמת בתכלית השלמות האלקית!

פעם, משום שספק אם עבודת האדם תספיק כדי לגרום להן. ה ספקות עמלק מכוונים כנגד ספקות מחצית השקל וכנגד דורות יחוסו:

עמלק מסתפק "היש הוי' בקרבנו אם אין?" כי השלמת מעשי האדם בהשגחת ה' תלויה באהבת האדם לה', ומי שאינו אוהב מספיק את ה' לא רואה את השגחתו – זהו ספק באהבת ה' של אברהם, שגילה שה' נוכח בעולם.

הספק בנבואה טוען שאין באדם כחות אלקיים נעלמים שמשלימים את השגותיו שלו, וכי כדי שה' ינבא אדם עליו להיות מושלם, וספק אם קיים אדם כזה בנמצא – זהו ספק בעבודת חפירת הבארות של יצחק, העבודה של גילוי והנבעת האלקות מתוכו פנימה.

הספק בשכר ועונש הוא באפשרות שאדם יצליח להביא על עצמו ככח עבודתו טוב אמיתי ושלם, שישנה את המציאות עד שיתגלו בה נצוצות קדושים שישלימו את האדם ויהיו לשכרו – זו דעת עשו המוכן למכור את בכורתו בשל חוסר אמונו בשכר שיבוא בעקבותיה, ומסרב לשתף פעולה עם יעקב ולתת את נצוצותיו ליעקב (במחשבה שספק אם יעקב השלים את המחצית שלו בעבודת הבריורים).

הספק במשיח טוען שמכיון שביאת המשיח תלויה באהבת חנם – בהשלמה החדית של היהודים זה את זה – קשה לתאר מצב בו יגיעו היהודים לקשר החזק הנחוץ להשלמה החדית אמתית זה. בטענה זו דגל

¹ כמובא בשם ר"ב מפשיסחא (קול מבשר חלק א לתהלים קמז, ובכ"ד) וראה קונטרס התפילה פרקים יא-יב.

² יא תניא פ"ב.

יב כש"ט ח"א קיא-א.

טעם מצוה ויקהל – לא תבערו אש

שהותרה בו מלאכת אוכל נפש!¹ ורש"י מפרש "לא תבערו אש, יש מרבנותו אומרים הבערה ללאו יצאת, ויש אומרים לחלק יצאת". דהיינו, הבערה נכללה ב"לא תעשה כל מלאכה"² ומדוע יצאה מן הכלל? לרבי יוסי "הבערה ללאו יצאת", שיש בה רק לאו ולא כרת ומיתה, ולרבי נתן "הבערה לחלק יצאת", שחייבים עליה בפני עצמה וממנה לומדים שבכל המלאכות חייב על כל מלאכה בפני עצמה. והרמז: **רבי יוסי רבי נתן = לא תבערו אש**. ומבואר בגמרא³ שאמנם הפסוק בא ללמד כרבי נתן או כרבי יוסי, אבל יש מקור גם לדרשה של רבי ישמעאל מ"בכל משבתיכם" שבא ללמד על בית דין (ונלמד מ"והיו אלה לכם לחקת משפט לדרתיכם בכל מושבתיכם"⁴, מה הלן בית דין אף כאן בית דין). ועוד דרשו במכילתא "במושבות אי אתה מבעיר אבל אתה מבעיר בבית המקדש", וכיו"ב בגמרא⁵ שהפסוק בא להתיר הקטרת אברים ופדרים למזבח בשבת.

והנה לדעת הרמב"ם⁶ אין למנות בתרי"ג מצוות מה שנלמד במדות שהתורה נדרשת או רבוי. והרמב"ן השיג שאם כן מדוע מנה הרמב"ם את המצוה שאין עונשים בשבת, והרי "עיקר הכתוב הבערה לחלק יצאת" ורק מהריבוי של "מושבות" למדו למיתה

"לא תבערו אש בכל מושבתיכם ביום השבת"⁷. זו מצות לא-תעשה "שלא לענוש בשבת", ולשון הרמב"ם "אין עונשין בשבת אף על פי שהעונש מצות עשה אינה דוחה שבת, כיצד הרי שנתחייב בבית דין מלקות או מיתה אין מלקין אותו ואין ממיתין אותו בשבת שנאמר 'לא תבערו אש בכל מושבותיכם ביום השבת' זו אזהרה לבית דין שלא ישרפו בשבת מי שנתחייב שריפה והוא הדין לשאר עונשין"⁸, וכיוצא בזה כתבו הסמ"ג⁹ והחנינוך¹⁰. ובטעם המצוה כתב החינוך "שרצה השם יתברך לכבד היום הזה שימצאו בו מנוחה הכל גם החוטאים והחייבים, משל למלך גדול שקרא בני המדינה יום אחד לסעודה שאינו מונע הפתח מכל אדם ואחר יום הסעודה יעשה משפט, כן הדבר הזה שהשם ברוך הוא ציונו לקדש ולכבד יום השבת לטובתנו ולזכותנו... וזה גם כן מכבודו של יום הוא".

פירושים ולימודים בפסוק

הרמב"ם¹¹ מביא כמקור את המכילתא בשם רבי ישמעאל, וכן הירושלמי. אמנם יש עוד כמה פירושים בפסוק, הן במדרשי חז"ל והן במפרשי הפשט, ומתוכם:
הראב"ע, הרשב"ם והרמב"ן פירשו שלפי הפשט "לא תבערו אש" בא לאסור מלאכת אוכל נפש, כגון אפיה ובישול שנעשים ע"י האש, שלא נאמר ששבת תהיה כמו יום טוב

1 וראה עוד ברמב"ן על פי המכילתא. ובבכור שור וחזקוני.
2 שמות כ, י.
3 יבמות ו, ב. סנהדרין לה, ב.
4 במדבר לה, כט.
5 שבת כ, א. עיין שם במפרשים באיזה מציאות הדבר מותר.
6 יא ספר המצוות, השרש השני. וברמב"ן ומגילת אסתר ולב שמח שם.

נרשם ע"י יוסף פלאי.
א שמות לה, ג.
ב הלכות שבת פכ"ד ה"ז.
ג לא תעשה סז.
ד מצוה קיד.
ה סהמ"צ ל"ת שכב.

כמו שכתב האמונת שמואל^{טז} "דהתורה אסרה לשפוט שום עונש ולא מטעם נטילת נשמה... אלא מטעם דאסור לענות [דהיינו לענוש] בשבת והבערה לאו דוקא וחדא מעונשים נקט והוא הדין גלות ומלקות".

והמהרשד"ם^{יז} כתב שאין מנדים בשבת, שכיון שאין מלקין בשבת כל שכן נידוי שחמור ממלקות. אבל המגן אברהם^{יח} התיר לנדות ולהחרים בשבת בשעת הצורך. אם כן, המהרשד"ם ודאי סבר שיש איסור עצמי להעניש בשבת, לא רק בדבר שיש בו מלאכה, ואפשר לומר שגם המתירים מודים שאסור להעניש אבל רק בעונשי הגוף, במיוחד במלקות כיון ש"מלקות במקום מיתה עומדת"^{יט} (אכן, אם נאמר שאסור גם בעונש גלות מסתבר שהוא הדין לנידוי).

מנוחה בשבת

"לא תבערו אש" הוא גם בבית הדין של מעלה, שהרי אש הגהינם שובתת בשבת^כ. וכן פירש בעל הטורים "לא תבערו אש. אמר הקב"ה אור שלי פירוש של גיהנם, שובת בשבילכם גם אור שלכם יהא שובת". בכלל, בשבת "אין שטן ואין פגע רע"^{כא}, שבת שלום ומנוחה אפילו לחוטאים (כדברי החינוך), ואע"פ שהעונש הוא לתיקון נפשם (כמו שכתבו התוס' שלכן זהו תיקון מפני שהעונש מכפר) מכל מקום מנוחת השבת עדיפה.

טז סימן נד.

יז או"ח סימן ח.

יח סימן שו סק"ד. וראה אליה רבה שם שהחמיר. ושו"ע אדה"ז שמא ג כמג"א.

יט סנהדרין י, א. וראה עוד לגבי מלקות בדברי החיד"א בספר ברית עולם על ספר חסידים סימן תט.

כ סנהדרין סה, ב ("שאין מעלה עשן בשבת", ופירש רש"י "בשבת פושעי גהינם שובתים"). זוהר ח"ב קנ, ב. תוספות ביצה לג, ב ד"ה כ.

כא שו"ע אדה"ז קפ, ו (שאין לכסות הסכין בשבת).

בית דין. אמנם הרמב"ם סובר (כמו שביארו מפרשי הרמב"ם) שזהו פשט המלים "בכל מושבותיכם", שאין מבערים אש בכל המקומות כולל מושב בית הדין (ואין זה סותר שלמדו מכאן גם "הבערה לחלק יצאת").

האיסור בענישה או במלאכה

נחלקו הדעות האם האיסור הוא בעצם הענישה בשבת, או רק מפני המלאכה שנעשית בענישה (כמו מלאכת מבעיר במיתת שריפה). התוספות סוברים שהאיסור לענוש בשבת הוא רק במלאכה האסורה בשבת^{כב} (ומפרשים שהריגת החוטא נחשבת מלאכה ואינה קלקול מפני שבכך הוא מתכפר^{כג}).

אבל ברמב"ם נראה שהאיסור הוא בעצם הענישה בשבת: א. הרמב"ם כותב שבאיסור זה נכלל גם עונש מלקות, והרי במלקות אין בהכרח איסור מלאכה בשבת (אלא שהמגן אברהם^{כד} דחה שאולי במלקות יש הוצאת דם ואיסור חובל). ב. אם האיסור הוא רק במלאכה שיש בה חילול שבת לא מסתבר למנות זאת כמצוה בפני עצמה, אלא פרט ב"לא תעשה כל מלאכה" שגם עונש אינו דוחה שבת. ג. הרמב"ם הביא הלכה זו בפרק שעוסק בדיני שבת שאינם משום מלאכה. ד. הרמב"ם מביא את הירושלמי "אין דנין בשבת", משמע שעצם הדין אסור, ומפרש האבני נזר^{כה} שאמנם בנקודה זו נחלקו הבבלי והירושלמי האם עצם הדין נחשב עונש, אך מכל מקום מהירושלמי נלמד לדין שעצם הענישה אסורה. ה. החינוך שהולך בעקבות הרמב"ם כתב בטעם האיסור כדי שינוחו החוטאים, ומשמע שזה לא תלוי באיסור מלאכה של בית הדין. מכל זה נראה

יב ראה שבת ק, א תוס' ד"ה מה לי.

יג כן כתבו התוספות סנהדרין לה, א ד"ה אין.

יד סימן שלט סק"ג. וראה חדושי חת"ס שבת קו.

טו אורח חיים סימן מו.

מיתות ועונשים. והנה ארבע מיתות בית דין, סקילה שריפה הרג וחנק, הן כנגד ארבע אותיות שם הוי', ומכאן ששריפה היא כנגד ה' עילאה, בינה. וכן בסוד אותיות **אמש** בספר יצירה, **אור מים אש**, האויר הוא הכתר המים החכמה והאש הבינה. והנה על הבינה נאמר "מינה דינין מתערין", ולכן כל עניין הדין בשבת נלמד משריפה. ועוד, מבואר²² שסוד **אמש** הוא ר"ת **אדם מלאך שטן**, והרי השטן אינו יכול לקטרג בשבת.

במצוה זו יש ביטוי לכח של חכמים בתורה שבעל פה לפרש את התורה שבכתב. שהרי בפשט הפסוק "לא תבערו אש" קשה לומר שמדובר במיתת בית דין, ובכל זאת הכריע הרמב"ם שזו המצוה במניין תרי"ג, ולא מכוח הלימוד אלא שזהו פשט הפסוק! ויש לומר שזהו מעין "דרבנן שבדאורייתא" (ומוכן מדוע הלכה זו נמצאת ברמב"ם בפרק שרובו ככולו דינים דרבנן). והנה היחס בין תורה שבכתב לתורה שבעל פה הוא של חכמה ובינה, מתאים לכך שמדובר דוקא בשריפה, מיתת בית דין שכנגד הבינה כנ"ל.

כג. בכתבי רבי אברהם אבולעפיה. והתבאר בהתוועדות פורים קטן שנה זו.

ועוד לומדים מכאן לכל 'דינים', כעס ומחלוקת, כדברי השל"ה "יום השבת צריך להיות כולו בחן ובחסד ובשלום ובאהבה רבה, כי בו שובתים אפילו רשעים שבגיהנם, ועל כן עבירה כפולה היא מי שמראה כעס בשבת. וכבר נתנו סימנים ל'לא תבערו אש בכל משבתכם ביום השבת' והוא אש המחלוקת וחימום הכעס".

שבת שייכת לקדושת עולם האצילות, שכולו חסד "עולם חסד יבנה", והדינים בפועל שייכים רק בעולמות התחתונים בי"ע. אמנם יש אש השייכת לשבת, אש קדש של אהבה בשבת קדש. "זכו שכינה ביניהם, לא זכו אש אוכלתן", וכאשר שכינה ביניהם אז האותיות **אש איש-אשה** מצטרפות לאותיות **יה** שבשמותם והופכות לאש קדש (ובפרט בזיווג בשבת, שהוא מדין ענג שבת והוא עונת תלמידי חכמים²³), כמבואר בקבלה ששם **יה** שייך בפרט לשבת. אבל אם "לא זכו אש אוכלתן" היא אש הכעס והמחלוקת.

ההלכה שאין מענישים בשבת נאמרה דוקא במיתת שריפה, וממנה נלמד לשאר

כב. רמב"ם הלכות שבת פ"ל הו"ד.

הסיפור החסידי

שידוך נסתר | רבי אברהם גרשון מקיטוב

ונסדר את טענותינו, ואם לא יוטב בעיני מעלתו – אז אסע עמו לק"ק בראד. וישמע לעצתו, ויבואו לפניו.

ומיד כשבא רבי אפרים לפני הבעל שם טוב, ראה ברוח הקודש שבתו היא בת זוג. והנה אז היה דרך הלומדים הגדולים שכשבא לפניהם אורח הגון אומרים לפניו פשוט, ויאמר הבעל שם טוב לפניו פשוט על איזה רמב"ם בחריפות גדולה. ועוד אמר לפניו כמה פשטים, עד שנמשכה נפשו אחריו ותיקשר נפשו בנפשו. ואחרי כן סדרו בעלי הדין טענותיהם לפניו, והיו ביניהם טענות מסכסוכים רבים, וכמו שענה הוציא לאור משפטם משפט אמת לאמתו, ויפלא מאוד בעיני רבי אפרים, ויאהבהו מאוד. והנה בינתיים נתוודע לו שהבעל שם טוב פנוי וצריך לישא אשה, ולו היתה בת גרושה. ויבוא אליו בסתר ויאמר לו: הנה שמעתי שמעלתו נצרך לאשה. אולי יכשר בעיני מעלתו לישא את בתי?

וישב לו: טוב הדבר, אבל בהיות שבקהילה זו רבים מהנגידים חפצים בך, לכן נצטרך להסתיר הדבר לכל יודע לאיש. כי לא אוכל להעזי פניהם אחרי שהיטיבו לי תמיד וינשאו אותי למעלה. ואם רצון מעלתו בזה, אזי נכתוב קישורי התנאים למזל טוב ביחידות.

וגם זאת אני כופל עמכם, שתעשו שידוך עמי – לא עם תורתי וחכמתי. כי אין רצוני בשום אופן שתרכו בשבחי ברוב המעלות, כי אם שתכתבו סתם "מורנו ישראל בן מורנו אליעזר".

מאחר שנקשרה נפשו בנפשו הסכים לכל דבריו, וכתבו במזל טוב קישורי התנאים

רבי אברהם גרשון מקיטוב, גיסו של הבעש"ט, נולד לאביו רבי אפרים בגליציה. רבי גרשון נודע כגאון ומקובל גדול ונמנה על חברי הקלויז המפורסם בברודי. בתחילה, טרם הכיר את הבעש"ט, התנגד לנישואיו עם אחותו. אך בהמשך, כשנודעה לו מעלת גיסו, דבק בו והיה לתלמידו. עלה לארה"ק בשנת תק"ז והתיישב בחברון ואח"כ בירושלים, שם למד תורה מפי רבי שלום שרעבי (הרש"ש). הסתלק בכ"ה אדר א' תקכ"א ומנו"כ בהר הזיתים.

בשבחי הבעש"ט (מז) מסופר אודות שידוך הבעל שם טוב לאחות של רבי גרשון מקיטוב: אחרי זה לקח לו דרך אחרת שלא להסתיר עצמו כל כך, וילך לקהילה אחת בסמוך לק"ק בראד ונעשה שם מלמד. וימצא חן בעיני כולם, כי היה למדן מופלג עד מאוד והיה חכם גדול, עד שכל דברי הקהילה היו נחתכים ונגמרים על פיו.

וכאשר היה ריב בין אנשים היו באים אליו, והיה מוציא לאור משפטים. ושניהם הזכאי והחייב היה לבס שלם עמו, כי ברוב חכמתו היה מדבר על לבס עד שהוטב בעיני כולם.

והנה רבי גרשון קיטובער היה אב בית דין בק"ק בראד, ואביו רבי אפרים היה לו דין ודברים עם אחד מאנשי הקהילה שהיה הבעל שם טוב דר שם, וידבר עם בעל דינו שיסעו יחדיו לק"ק בראד לגמור ביניהם העניין על פי דין תורה.

ויאמר האיש: הנה יש אתנו פה מלמד אחד מופלג בתורה, והוא דיין צדק אשר בכל פעם שיבוא דין לפניו אזי שני הצדדים לבס שלם עמו, כי הוא מסביר הפסק היטב. נבוא נא לפניו

ואולי יפוק מניה זרעא מעליא. ויעשו כן ויגבילו זמן החתונה.

וקודם החופה אמר הבעל שם טוב שרצונו לדבר עם אשתו מקודם, כמאמר חז"ל: "אסור לאדם שיקדש אשה עד שיראנה". וידבר עם אשתו בסתר, ויגלה לה האמת איך ומה הכל כאשר לכל. וישביע אותה שלא תגלה מזה כלום, ואף שיעברו עליה עידן ועידנים אשר תהיה בדחקות גדולה – והכל קיבלה עליה ברצון.

כסות ולשון שינה

בסיפור זה, כמו בהזדמנויות נוספות בחייו, מחליף הבעל שם טוב בזריזות ובכשרון תחפושות שונות וממלא כמה 'תפקידים'. בתורתו, שנמסרה על ידי תלמידו בעל ה'תולדות', מבואר שעניין זה הוא בדוגמא של מעלה. גם הקב"ה "כסות ולשון שינה" בהנהגת העולם, והוא מדבר אלינו מתוך מצבי החיים השונים בדמויות רבות ושונות.

היכולת לשחק ולהתחפש באה ממדת המלכות. הצורך למלוך ולהשפיע על מי שנמוך במדרגתו מצריך לרדת אליו, לדבר עמו בלשונו ולהיראות אליו בצורה שיוכל להתייחס אליה. לכן פנימיות המלכות היא מידת השפלות, גם המלך הנכבד ביותר יודע שעליו להניח את כבודו בצד לצורך המלוכה, ולהיות מסוגל לדלג ממקומו למקום עמו בזריזות ובקלות.

כך אנו מוצאים בדוד המלך, עיקר ביטויה של מידת המלכות בעם ישראל: "והייתי שפל בעיני, ועם האמהות אשר אמרת – עמם אֶבְבֶּהָ". ושוב התגלה בו כשרון המשחק "בשנותו את טעמו לפני אבימלך".

סגולת ההתחפשות מורה על כך שגם תחפושת מוצלחת במיוחד, אינה בית קבע עבור המתחפש. מתאים הדבר לבעל שם

בסתם, ולא כתבו שם מקום ולא נודע הדבר לשום אדם.

ויהי בנסיעת רבי אפרים לביתו, חלה בדרך את חוליו אשר ימות בו ונפטר לעולמו. והודיעו הדבר לקהילה קדושה בראד לבנו רבי גרשון קיטובער, ויבוא אל אביו להספידו כדין תורה, וקיבל את כל הכתבים שנמצאו תחת ידו ובתוכם מצא 'תנאים' איך ששידך את בתו – היא אחותו של רבי גרשון – עם איזה איש ששמו ישראל.

ויהי לפלא בעיניו, כי אביו היה איש מפורסם ואיך יעשה שידוך עם נחות דרגא, וגם עם פלוני אלמוני שלא נודע מקומו ומשפחתו. ויספר הדבר לאחותו, ותאמר: אחר אשר הוכשר בעיני אבינו, אין להרהר אחר זה.

והבעל שם טוב המתין עד שייתם זמן המלמדות, ויבוא אל בעלי הבתים ויאמר: אלכה ואשובה אל מקומי. וידברו על לבו שירבו לו מוהר ומתן ויהיה אצלם עוד, אבל הוא לא פנה אליהם כי לא לזאת היתה כוונתו.

ויסע משם, ובבואו סמוך לעיר בראד וימהר ויתחפש וישנה את לבושו כאחד הריקים בפלעציל קצר וחגורה רחבה, וישנה את טעמו כאיש מגושם ואת לשונו ללשון עב, וילך לק"ק בראד לבית רבי גרשון הנ"ל. והנה שני בתי דין יושבים לפניו, והוא עומד עליהם לעיין תמיד בדינים אשר באים לפניהם.

ויעמוד הבעל שם טוב אצל הפתח, והיה סבור רבי גרשון שהוא איש עני, ולקח פרוטה ורצה ליתן לו. ויאמר: דבר סתר לי עמכם. וילך עמו לחדר אחד ויראה לו את התנאים, ויאמר לו: הבה את אשתי. וכאשר ראה הרב את האיש וכסותו ודיבוריו נתבהל מאוד ונשותמו על המראה, מה זאת עשה אביו ז"ל, ויקרא לאחותו ויספר לה את כל המאורע.

ותשב אמריה לו: אחרי שאבינו עשה זאת, אין להרהר אחריו ובודאי מהשם יצא זאת,

על כן נראה שבאמת לא החלפת תחפושות ישנה כאן, אלא שיבה אל הדמות האמיתית והמקורית שאיווה לעצמו הבעל שם טוב. אם להיות דיין משמעו להיות 'בעל צורה' – חשיבות ומעמד, הנה להיות יהודי פשוט משמעו להיות נטול צורה.

הבעל שם טוב בזריזותו היה "פושט צורה ולובש צורה", בהיותו דיין עטה על עצמו צורה מסוימת, וכשלא נזקק לה עוד – פשט אותה מעליו, וחדל מלהיות מוגבל על ידה. אז שב אל דמות היהודי הפשוט, דמותו העצמית, שהיא מעין דמות שקופה שעליה ניתן להלביש כל מיני 'אני'.

על פי האמור מקבלת בקשתו-דרישתו של הבעל שם טוב משמעות רבה: שתעשו שידוך עמי – לא עם תורתי וחכמתי, שהרי נפסק בשו"ע (אה"ע לא, ב): "נהגו לקדש בטבעת שאין בה אבן", שלא תסיח האשה את דעתה משווי הטבעת בעצמה אל שווי האבן המורכבת עליה.

אותה אשה סבורה להרוויח יותר מן הפרוטה הפשוטה ששווה הטבעת, אך הבעל שם טוב רומז כאן שבאמת שווה הפשיטות שבו הרבה יותר מחכמתו ומלמדנותו. אם תעשו שידוך עם תורתי וחכמתי, לא תתפסו אותי באמת.

(מתוך 'אור ישראל' ח"א עמ' קכז ואילך)

טוב, שבא להאיר בעולם את אור העצמות, מעל לכל גילוי מסוים ומוגדר. מי שדבק בעצמותו ומהותו של ה' יתברך, נעשים קטון וגדול שווים בעיניו. מבחינה זו גם להתלבש ולהתנהג כדיין ומורה הוראה, פירושו לעטות תחפושת שאיננה לגמרי טבעית.

עוד טעם לשינוי הלבוש הוא הרושם המתקבל – הגבולות וההגדרות של הדמויות השונות מיטשטשים, והמרחק ביניהם נעשה מורגש פחות. בתניא מבואר שבני ישראל הם עצם אחד ממש, ושלהכרה זו מפריעים רק הגופים – המחולקים ביניהם. הרבי מליובאוויטש הסביר שעניין ה'גופים' כולל גם את התדמית האישית, הבאה מצד ישותו של האדם כנברא ולא מצד נשמתו.

לכן, על מנת להרבות אהבת ישראל, פועל הבעל שם טוב לשבירת המחיצות המחלקות בין דמותו של דיין לדמותו של איש כפרי פשוט. על ידי כך מתעוררים הרואים להכיר בשוויון הבא מצד עצם נקודת היהדות – שהוא העיקר האמיתי בשתי הדמויות.

ומעניין, מן הסיפור הזה משתמע שהבעל שם טוב "כסות ולשון שינה" מדמות הדיין לדמותו של האיש הפשוט, אולם עבורנו עצם הידיעה שהיה אי פעם דיין והתלבש כתלמיד חכם עוד קודם להתגלותו מהווה חידוש והפתעה.

מענות ותשובות

2601 ו-1062 נקבל **3663 = 99** פעמים **יחידה** – "יחידה ליחדך", עצמות אוא"ס ב"ה המיוחד את כל ארבע המדרגות, כמבואר בקונטרס 'ענינה של תורת החסידות' של הרבי, עיי"ש.

שאלה: אני תלמיד בגיל תיכון (כתה י')

ואני מתלבט בנוגע ללימודי חול. כיוון שהגיל שלי הוא המתאים ביותר לקלוט להפנים ולעצב את הנפש, אני נוטה להשקיע את מירב זמני בלימוד תורה. מאידך, כיוון שהתכלית היא לשלב תורה ומדע, עד כדי הפריה הדדית, כפי שהרב מסביר רבות, יש צד שכדאי לי כבר עכשיו להתחיל בלימוד מעמיק של הצד המדעי (ולא רק כפרפראות לחכמה), דבר שלכאורה ניתן לעשות במסגרת לימודי הברגרות, במקצועות המדעים המדויקים לכל הפחות. איך הרב ממליץ לחלק את הזמן ולשלב נכון בין לימוד התורה ללימוד המדע?

מענה: באמת חשובים מאד, בפרט בדור שלנו, השילוב הנכון וההפריה ההדדית בין התורה ומדע. אך דבר ראשון, לכל מי שאהבת השי"ת ויראתו נגעו ללב, צריך לבנות בנין עם יסודות חזקים של ידיעת התורה, רצונו יתברך. כך צ"ל עד סיום הישיבה הקטנה. אח"כ, מי שמוכשר, יכול להמשיך את לימודיו בישיבה תמידין כסדרן, עם כל החשק והעמקות, ויחד עם זאת ללמוד ולהבחין לברגרות מסוימות, כמו במתימטיקה.

צריך כמובן לשאוף שכל לימודי החשבון והטבע יהיו על טהרת הקדש. כדאי מאד שתיצור קשר עם ותיקי התלמידים שעוסקים בשילוב הנכון והכנת חומרים.

שאלה: במספר מקומות בכתבי האריז"ל מובא המושג 'מחצבים' – ספירות, נשמות, מלאכים, חושך. מהו היחס בין מושגים אלה לסדר ההשתלשלות הידוע בכתבי האריז"ל (צמצום, א"ק, אח"פ, עקודים, נקודים, אצילות, בי"ע וכו')? האם מחצב הנשמות 'חווה' את כל סדר ההשתלשלות כמו מחצב הספירות? וכן מה לגבי מחצב המלאכים וכו'?

מענה: כתוב בחסידות שרבי הוא אחד שרואה שרש כל נשמה כפי שהיא מושרשת בא"ק (אדם קדמון), וכביאור האריז"ל לפסוק "איפה היית ביסדי ארץ" – שכל נשמה מושרשת באבר מסוים דא"ק.

בכל מקום בסדר ההשתלשלות – מחצב הנשמות הוא בחינת הבריאה דשם, מחצב הספירות האצילות, מחצב המלאכים היצירה ומחצב החשך העשיה – "אף עשיתיו". נמצא שבתוך א"ק, הבריאה שבו (הבינה שבו, סוד המחשבה הקדומה דא"ק) היא מחצב הנשמות שבו (והוא מתפשט בכל שיעור הקומה דא"ק). בכלל, א"ק מכונה בזוהר "אדם דבריה" ביחס לאדם דאצילות, אוא"ס שלפני הצמצום (בחינת 'אחד' בלשון החסידות, שם עשר ספירות הגנוזות במאצילן, שרש מחצב הספירות).

יצא שמחצב הספירות הוא סוד החיה בכל מקום, מחצב הנשמות סוד הנשמה, מחצב המלאכים סוד הרוח ("עושה מלאכיו ורוחות"), מחצב החשך סוד הנפש.

מחצב הספירות מחצב הנשמות מחצב המלאכים מחצב החשך = 2601 = 51 (ג"פ טוב) ברבוע. והנה, **נפש רוח נשמה חיה = 1062** – היפוך הספרות! אם נחבר את שני המספרים

ברכות בחשבון

מתמטיקה בפרשת השבוע

וְנִתְּתָה אֶת הַכִּפּוּרֹת עַל אֲרוֹן הָעֵדוּת בְּקֹדֶשׁ הַקְּדוֹשִׁים. וּבְהִעָלֹת אֶהְרֹן אֶת הַנִּגְרוֹת בֵּין הָעֲרֵבִים יִקְטִירָנָה קִטְרֹת תָּמִיד לְפָנַי הוּא לְדֹרֹתֵיכֶם. וַיַּעֲשׂוּ פְעַמְנֵי זֶהָב טָהוֹר וַיִּתְּנוּ אֶת הַפְּעַמְנִים בְּתוֹךְ הָרְמָנִים עַל שׁוּלֵי הַמְּעִיל סָבִיב בְּתוֹךְ הָרְמָנִים.

א. שלש האהבות במשכן

בחמש הפרשיות מפרשת תרומה, בה נצטוינו על מלאכת המשכן - "ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם" - ועד לסוף חומש שמות, הקמת המשכן, המלה "אהבה" מופיעה שלש פעמים ("בתלתא זימני הוי חזקה") בראשי תבות, לפי סדר האותיות:

וְנִתְּתָה אֶת הַכִּפּוּרֹת עַל אֲרוֹן הָעֵדוּת בְּקֹדֶשׁ הַקְּדוֹשִׁים (שמות כה, כא).

וּבְהִעָלֹת אֶהְרֹן אֶת הַנִּגְרוֹת בֵּין הָעֲרֵבִים יִקְטִירָנָה קִטְרֹת תָּמִיד לְפָנַי הוּא לְדֹרֹתֵיכֶם (שמות ל, ח).

וַיַּעֲשׂוּ פְעַמְנֵי זֶהָב טָהוֹר וַיִּתְּנוּ אֶת הַפְּעַמְנִים בְּתוֹךְ הָרְמָנִים עַל שׁוּלֵי הַמְּעִיל סָבִיב בְּתוֹךְ הָרְמָנִים (שמות ט, כה).

שלש האהבות הנ"ל הן כנגד "וְאֶהְבֶּתְּ אֶת הו' א-לֹהֶיךָ בְּכָל לִבְבְּךָ וּבְכָל נַפְשְׁךָ וּבְכָל מְאֹדְךָ" (דברים ו, ה):

- "אֶת הַפְּעַמְנִים בְּתוֹךְ הָרְמָנִים" כנגד "בְּכָל לִבְבְּךָ" - בשני יציריך, שתי פעימות הלב;
- "אֶת הַנִּגְרוֹת בֵּין הָעֲרֵבִים" כנגד "וּבְכָל נַפְשְׁךָ" - אפילו הוא נוטל את נפשך, תשוקת הנפש האלהית לכלות אל ה' כשלהבת הנר, כמבואר בתנאי;

- "אֲרוֹן הָעֵדוּת בְּקֹדֶשׁ הַקְּדוֹשִׁים" כנגד "וּבְכָל מְאֹדְךָ", מסירת עצם הנשמה, ה"חלק אלוה ממעל ממש", לה' יתברך, כמסירת נפשו של אברהם אבינו ע"ה, "אֲבָרְהָם אֶהְיֶה" (ישעיהו מא, ח), לפרסם אלקותו

יתברך בעולם (להפיץ תורת אמת לכל באי עולם, תורה שמקורה ב"אֲרוֹן הָעֵדוּת בְּקֹדֶשׁ הַקְּדוֹשִׁים"), כמבואר בדא"ת, והיינו ענין "וּבְכָל מְאֹדְךָ" - בכל ממונך [לשם קיום השליחות האלקית], ובכל מדה ומדה שהוא מודד לך [תוך כדי קיום השליחות] הוי מודה לו מאד מאד", ודוק.

והנה, כללות עבודת המשכן-מקדש היא עבודת האהבה לה' וכלשון הזהוה, "לית פולחנא כפולחנא דרחימותא". ולכן העובד במשכן-מקדש הוא אהרן הכהן, איש החסד והאהבה, "אהבה רבה" (כהנא רבא), וכידוע:

אהרן במספר קטן אותיות **אהבה**

בשלשת ביטויי האהבה הנ"ל יש 52 אותיות - אהבה ב"רצוא ושוב":

א אה אהב אהבה הבה בה ה = 52

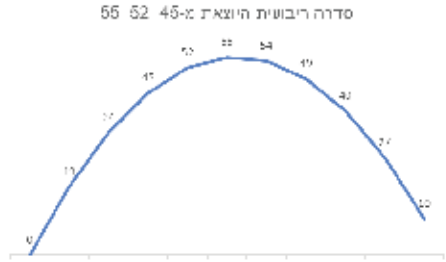
בשלשת הפסוקים בהם רמזי האהבה מופיעים יש 45 אותיות לפני רמזי האהבה ו-55 אותיות אחרי רמזי האהבה ובסך הכל 100 אותיות, 10 ברבוע, לפי החלוקה של $9 \triangle 10$.

נמצא שיש כאן סדרה רבועית: 45 (שם **מה**) 52 (שם **בן**) 55:

0 19 34 45 52 55 54 49 40 27 10
19 15 11 7 3 -1 -5 -9 -13 -17
-4 -4 -4 -4 -4 -4 -4 -4

יש 10 מספרים חיוביים בלבד בסדרה המתחילים במספר 0 (סוד המספר 0 הוא "חד ולא בחשבון") ומסתיימים במספר 10 עצמו.

יתברך, "רזא דקורבנא [לשון 'קירוב' כל הכחות לה'] עולה עד רזא דאין סוף" **אין סוף** = **אור**, "באור אש"). יש אש קדש ויש אש זרה. על האש הזרה נאמר בתחלת פרשת ויקהל - "לא תבַעְרוּ אֵשׁ בְּכָל מִשְׁבְּתֵיכֶם בְּיוֹם הַשַּׁבָּת" (שמות לה, ג) - שבת קדש היא כולה אש קדש, "וּבְשִׁמְחָתוֹ [וביום שמחתכם' אלו השבתות] לא יתַעַרְב זָר" (משלי יד, ז).

ב. צורת הפסוקים

והנה, הפרשיה הראשונה של ויקהל כוללת שלשה פסוקים:
 וַיִּקְהַל מֹשֶׁה אֶת כָּל עַדְת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
 וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם אֵלֶּה הַדְּבָרִים אֲשֶׁר צִוָּה הוֹי'
 לַעֲשׂוֹת אִתְּכֶם. שְׁשֵׁת יָמִים תַּעֲשֶׂה מְלֶאכֶה וּבְיוֹם
 הַשְּׁבִיעִי יִהְיֶה לְכֶם קֹדֶשׁ שִׁבְתַּן שַׁבְּתוֹן לַהוֹי' כָּל
 הַעֲשֶׂה בוֹ מְלֶאכֶה יוֹמָת. לֹא תַבְעִירוּ אֵשׁ בְּכָל
 מִשְׁבְּתֵיכֶם בְּיוֹם הַשַּׁבָּת.

בשלשת הפסוקים האלה יש 152 אותיות, בדיוק אותו מספר כמו בשלשת פסוקי האהבה הנ"ל!

פרשיה זו היא בין האהבה השניה לאהבה השלישית לפי סדר התורה. ואם כן, יחד עם 152 האותיות שבפסוקי רמזי אהבה, יש ביחד 304 אותיות. הצורה הסימטרית של מספר זה הוא כך:

ו נ ת ת
 א ת ה כ פ ר
 ת ע ל א ר ו ן
 ע ד ת ב ק ד ש ה ק ד
 ש י ס ו ב ה ע ל ת א ה ר
 ן א ת ה נ ר ת ב י ן ה ע ר ב
 י ס י ק ט י ר נ ה ק ט ר ת ת מ י
 ד ל פ נ י י ה ו ה ל ד ר ת י כ ס ו י
 ק ה ל מ ש ה א ת כ ל ע ד ת ב נ י י ש ר א
 ל ו י א מ ר א ל ה ס א ל ה ד ב ר י ס א ש ר
 צ ו ה י ה ו ה ל ע ש ת א ת ש ש ת י מ י ס י
 ע ש ה מ ל א כ ה ו ב י ו ס ה ש ב י ע י י ה י
 ה ל כ ש ב ו מ ל ב א ת ש ב ת ו ן ל י ה ו ה כ ל
 ה ע ש ה ב ו מ ל א כ ה י ו מ ת ל א ת ב ע
 ר ו א ש ב כ ל מ ש ש ת י כ ס ב י ו ם
 ה ש ב ת ו י ע ש ו פ ע מ נ י ז ה
 ב ט ה ו ר ו י ת נ ו א ת ה פ
 ע מ נ י ס ב ת ו ן ה ר מ
 נ י ס ע ל ש ו ל י ה
 מ ע י ל ס ב י
 ב ת ו ן ה ר
 מ נ י מ

סכום 10 המספרים החיוביים עולה 385 = **שכינה**, והוא הפירמידה של 10 (55 = כלה, המשולש של 10 כנ"ל).

והנה, הערך הממוצע של 11 המספרים הנ"ל כל אחד ברבוע שווה 1547 (7 פעמים 17 פעמים) שהוא הערך של "**אשרי יושבי ביתך** [בית המקדש] **עוד יהללך סלה**" (תהלים פד, ה). הערך הממוצע של 11 המספרים הנ"ל כל אחד בהשראה הוא 3025 שהוא 55² (55 הוא מספר השיא בסדרה הנ"ל).

שלשת ביטויי האהבה:
"אָרוֹן הַעֲדוּת בְּקֹדֶשׁ הַקְּדוּשִׁים", "אֶת הַנִּרְת בֵּין הָעַרְבִים" "אֶת הַפַּעֲמָנִים בְּתוֹךְ הַרְמָנִים"
 = 4515 = **אש** פעמים **י-ה**

סוד, "כִּי עֲזָה כְּמוֹת אֶהְבֶּה קֶשֶׁה כְּשׂאוֹל קִנְיָה רְשָׁפֶיהָ רְשָׁפֶיהָ אֵשׁ שְׁלֵהֶבֶת יְה", כאשר, **שְׁלֵהֶבֶת = "בְּכָל לִבְבְּךָ וּבְכָל נַפְשְׁךָ וּבְכָל מַאֲדָךְ"** (כנגד שלש האהבות כנ"ל).

4515 (שלש האהבות) ועוד **שְׁלֵהֶבֶת "בְּכָל לִבְבְּךָ וּבְכָל נַפְשְׁךָ וּבְכָל מַאֲדָךְ"**] שווה 5252 והוא **אהבה (אחד) פעמים קדש** (שווה "הוי' אחד ושמו אחד") וכן **אליהו** (52, מספר האותיות בשלש האהבות כנ"ל) פעמים **מיכאל** (101), שני 'מלאכי' אהבה (על אליהו הנביא מבשר הגאולה נאמר "וְהַיְשִׁיב לֵב אַבּוֹת עַל בָּנִים וְלֵב בָּנִים עַל אַבּוֹתָם", מלאכי ג, כד).

ידוע שקדש הוא יקוד אש, וכל ענין העבודה בבית המקדש הוא הקרבת אשים ("לחמי לאשי"), הקרבת אש האהבה לה'

ג. דילוג אהבה בפרשת ויקהל

והנה, אם כי בפרשת ויקהל אין דוגמא פשוטה של ראשי תבות "אהבה", אולם בדילוג יש כזו במלים, "אֶת הַבְּרִיחַ הַתִּיכֵן לְבָרַח בְּתוֹךְ הַקְּרָשִׁים" (שמות לו, לג). נשים לב שהמילים "אֶת הַבְּרִיחַ הַתִּיכֵן" הן עצמן נוטריקון **אהבה**. נשאר להסביר מה התפקיד של המילים "התיכן לברח" ברמזו של ראשי תבות אהבה. התשובה נעוצה בחיפוש דילוגי אהבה בתוך כל הביטוי "את הבריח התיכן לברח בתוך הקרשים".

והנה, בתוך הביטוי כולו אפשר למצוא את המלה "אהבה" בדילוג של 6-7-6 אותיות, כך:

את**ה**ב**ר**י**ח**ה**ת**י**כ**ן**ל**ב**ר**ח**ב**תו**ך**ה**ק**ר**ש**י**ם**

אמנם נשים לב שאם

נקשור את סוף הביטוי , ם א ת ה
לתחילתו נקבל ם
דילוג אין סופי >
של אהבה >
בהפרשים של >
6-7 אותיות: >

משמעותו של דילוג של 6-7 מגלה יחס עצמי נפלא ל"אהבה" שכן

$$7 \pm 6 = \text{אהבה}$$

המלה אהבה בעצמה קשורה באופן עצמי עם עניין הדילוגים בתורה הנלמד מן הפסוק, "וְדַגְלוּ עָלַי אֶהְבֵּה" (שיר השירים ב, ד) - אל תקרא "דגלו" אלא "דלגו".

מה שהדילוג הנ"ל נמשך בעיגול סביב הביטוי מזכיר שהבריח התיכון שהיה מבריח מן הקצה אל הקצה היה מתעגל סביב הפינות של קירות החצר.

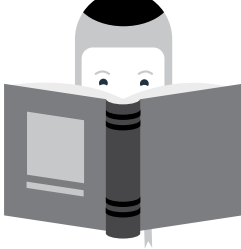
והנה, אם נרשום את הפסוק כולו: "וַיַּעַשׂ אֶת הַבְּרִיחַ הַתִּיכֵן לְבָרַח בְּתוֹךְ הַקְּרָשִׁים מִן הַקְּצֵה אֶל-הַקְּצֵה" נמצא שמן ה-א של "את" מופיעה המלה "אמת" בדילוג 17 (טוב).

והנה, ערך הפסוק כולו עולה

$$3341 = \text{אהבה פעמים ארון}$$

כידוע, על הארון ומעליו היו סוככים הכרובים שהם הם הביטוי הנראה לעין של אהבת הקב"ה וישראל זה לזה.

תַּעֲשֶׂה מֵאֲכֹכָה

המדור לילדים

מִמַּשׁ הַשְּׂתַדְלָתִי בְּכֹל הַזְדַּמְנוֹת לְהַצִּיעַ עֲזָרָה לַחֲבֵרִים, הַתְּגַבְרָתִי לֹא פֶּעַם עַל הַחֶשֶׁק לְהִשְׁתַּתֵּף בְּמַרְיבוֹת וּלְהַחְזִיר לְיֻלְדִים שֶׁהֲרִיזוּ אוֹתִי. יִגְעֵתִי וּמִצָּאתִי, אֲזוֹ לֹא מִגִּיעַ לִי? וּבְכֻלּוֹ, שֶׁמַּעֲתִי שִׁישׁ דָּבָר כָּזֶה שֶׁנִּקְרָא 'עֲנוּהַ פְּסוּלָה'. אַתֶּם מְפִירִים אֶת אֱלוֹ שֶׁכָּפֵאֶשׁר מְשַׁבְּחִים אוֹתָם הֵם עוֹשִׂים פְּרָצוּף מִיֶּסֶר, כִּאֱלוֹ שֶׁהֵם בְּכֻלּוֹ לֹא מַעֲנִינִים לְשִׁמְעָה, אֲבָל רוֹאִים עֲלֵיהֶם כִּמְהֵרָה הֵם מְסַפְּיָמִים לְכֹל מְלָה... אֲזוֹ אֵיךְ פּוֹתְרִים אֶת הַתְּסַבְּכָת? אֵיךְ אוֹמְרִים אֶת הָעֲבָדוֹת בְּלִי לְהַתְּמַלֵּא בְּגִיאָה?

מֵרֵאֵת הַגְּאֹה

אֲזוֹ אוֹלֵי קִדְמֵי נְסִבִּיר לְעֲצָמֵנוּ מִדּוּעַ כָּל כֶּךָ מְפָרִיעָה לָנוּ מִדַּת הַגְּאֹה. אֲנִי רוֹצֶה שֶׁתְּפִירוּ אֶת רָמִי (שֵׁם בְּדוּי) מִהַכְּתָה שְׁלִי. רָמִי הוּא יֶלֶד מְכֻשָׁר, אֲבָל גַּם יוֹדֵעַ לְהִרְאוֹת זֹאת בְּכֹל הַזְדַּמְנוֹת אֶפְשָׁרִית. אֲנִי לֹא אוֹמֵר שֶׁאֵין בְּכֶךָ אֶמֶת, הוּא בְּאֶמֶת יֶלֶד חֶכֶם, אֲבָל אוֹלֵי דִּיקָא בְּגִלְלָה הוּא מְצַלִּיחַ לְהֲרִיזוֹ אֶת כָּלֶם. מֶה אַתָּה מְשׁוֹיֵץ? אַתָּה הֲכִי חֶכֶם בְּעוֹלָם? בְּטוֹחַ שִׁישׁ בְּעוֹלָם עוֹד אֲנִישִׁים חֲכָמִים, וְאֶפְלוּ יוֹתֵר מִמָּךְ! אֲבָל נִיחַ שֶׁזוֹ הָאֶמֶת וְאַתָּה

"לְמָה אֶמְרוּ שֶׁזֶה כָּל כֶּךָ קִשָּׁה?" אֲנִי שׂוֹאֵל אֶת הַמְּדַרְיָךְ בְּקִצָּה הַטְּפוּס "בְּכֻלּוֹ לֹא הֲרַגְשֵׁתִי אֶת הַמֵּאֲמָץ".

"לְגַלוֹת לָךְ סוּד?" הוּא שׂוֹאֵל אוֹתִי, "לֹא תִפְגַּע?"

"נו?"

"פְּשׁוּט מִשְׁכָּתִי אוֹתָךְ מִלְמַעְלָה...".

בְּפֶעַם הַקּוֹדֶמֶת לְמַדְנוּ אֵיךְ נְגִיב בְּצוּרָה נְכוֹנָה עַל מַעֲשִׂים לֹא טוֹבִים שֶׁעָשִׂינוּ - לֹא נֶאֱשָׁים אַחֲרֵים, נוֹדָה בְּאַחֲרִיּוֹת וְנַחֲזוֹר בְּתַשׁוּבָה. הַיּוֹם רְצִיתִי שֶׁנִּשְׁטְלִים אֶת הַתְּמוּנָה, שֶׁנִּדְבַּר עַל הַמַּעֲשִׂים הַטּוֹבִים שֶׁלָּנוּ.

מֶה הַכּוֹנֵה?

בּוֹאוּ נַחֲזוֹר לְמַעַמַּד חֲלֻקַּת הַפָּרֶס. לְמִי שֶׁלֹּא הָיָה אֶתְנוּ בַּמְּדוֹר שֶׁל הַשְּׁבוּעַ שֶׁעָבַר נִזְכָּרִים: נִבְחַרְתִּי בְּמִסְבַּת סוֹף הַשָּׁנָה לְמַצְטִין הַשָּׁנָה בְּאַהֲבַת יִשְׂרָאֵל! אֲנִי עוֹלָה עַל הַבָּמָה וּמְקַבֵּל פָּרֶס וּלְחִיצַת יָד מִהַמְּנַהֵל, לְקוֹל מְחִיאוֹת הַכְּפִים שֶׁל הַהוֹרִים, וְאֵין מְאִשְׁר מִמֶּנִּי. וּבְכֻלּוֹ זֹאת, מִשֶּׁהוּ בְּכָנִים מְפָרִיעַ לִי. הֵאֵם אֲנִי בְּאֶמֶת הֲכִי מְצִטִּין? וְאֵם כֵּן - יִפֶּה כֶּךָ לְהַתְּבַלֵּט? אוֹלֵי הַשְּׂמִחָה שְׁלִי כַּעַת הִיא רַק גִּיאָה? מְצַד שְׁנֵי, בְּאֶמֶת הַשְּׂקֵעֵתִי הַשָּׁנָה.

המדור מוקדש לזכות החי"ל בצבאות ה' שניאור מנחם שי' גנוט לכבוד יום הולדתו השמיני - כ"ג אדר א' לנח"ר להורים למתחנכים ולכ"ק אדמו"ר נשיא דורנו

הַבְּנֵי הַקֶּטָן בְּמִשְׁפָּחָה, יְלֵד חֲמוּד בְּגֵן חוּבָה, הוֹלֵךְ יַחַד עִם אֲרַבְעָה סְבָלִים חֲזָקִים ו... עוֹזֵר לָהֶם בְּסִחִיבַת הַמְּקַרְרִי! בְּאִמָּת פּוֹעֲלִים מִיַּחְדִּים, כִּי לֹא נִרְאָה לִי שְׁהַעֲזָרָה שֶׁל שְׁלָמִי בְּאִמָּת הַיְתָה נִצְרָכָת, לְמִרּוֹת שְׂרָאוּ עַל פְּנֵי סִמְנֵי מֵאֲמָץ. הִכִּי נִחְמַד הִיָּה שְׁבִסְיִים הַהַעֲמָסָה הוֹצִיא אַחַד מֵהֶם מִטְּבַע שֶׁל שֶׁקֶל וְנָתַן אוֹתוֹ בְּחֵיוֹן לְפוֹעֵל הַצֵּעִיר...

הַבְּנָתִים? אֵת הַעֲזָרָה שֶׁלוֹ הֵם לֹא צָרִיכִים, נִרְאָה שֶׁיִּלְדוֹן שְׁמִסְתּוֹבֵב בֵּין הַרְגָּלִים אֲפֹלוּ קִצַּת הַפְּרִיעַ לָהֶם, וּבִסּוֹף הוּא עוֹד מְקַבֵּל פָּרָס! אֲמַרְתִּי לָכֶם, פּוֹעֲלִים מִיַּחְדִּים...

שִׁימוּ לֵב: בְּעֵצָם, כְּלָנוּ דוֹמִים לְשְׁלוּמֵי הַקֶּטָן. כְּלָנוּ מֵתֵאֲמָצִים מְאֹד לְהִיּוֹת טוֹבִים וְצַדִּיקִים - לְלַמֵּד, לְהַתְּפַלֵּל וּלְקַיֵּם הַרְּבָה מְצוּוֹת - אֲבָל כְּמוֹ שְׁלָמִי נִדְמָה לָנוּ שְׁבָלֵי הַמֵּאֲמָץ שֶׁלָּנוּ אֵי אֲפִשְׁטֵר הִיָּה לְהַסְתִּידֵר. בְּעֵקֶר אֲנַחְנוּ בְּטוֹיָחִים שְׁמַגִּיעַ לָנוּ פָּרָס. הִרִי נוֹרָא הַתֵּאֲמָצָנוּ...

וּמִיָּדָךְ עֵתוֹךְ

אִם נוֹדָה עַל הָאִמָּת, זוֹ אַחַת הַמִּתְּנוּת הַגְּדוֹלוֹת שֶׁה' נוֹתֵן לָנוּ. הוּא מֵתִיַּחַס אֵילֵינוּ בְּשִׂיא הַרְצִינּוֹת וְנוֹתֵן לָנוּ אֵת הַהַרְגָּשָׁה הַטּוֹבָה שֶׁהַעֲמָל שֶׁלָּנוּ מִמֶּשׁ נִצְרָךְ לוֹ, וְשִׁמְגִיעָה לָנוּ גַם הַעֲרָכָה רַבָּה עַל כָּךְ. וּמָה בְּאִמָּת? הָאִמָּת הִיא שֶׁהַכֵּל מִתְּנָה מֵה'! גַּם הַכְּשָׁרוֹנוֹת שֶׁלָּנוּ, גַּם הַמַּעֲשִׂים הַטּוֹבִים שֶׁאֲנִי עוֹשִׂים וְגַם,

בְּאִמָּת מִשְׁהוּ מִיַּחַד, גְּאוֹן הָעוֹלָם - הֵאֵם אַתָּה יוֹתֵר חָכֵם מֵה'? הוּא הִרִי הַמַּצִּיא אֵת הַחֲכָמָה, וְהוּא זֶה שֶׁנָּתַן לָךְ אוֹתָהּ...

הַבְּנָתִים פֹּה אֵת ה' הַטְּרִיק? כְּאִשְׁרֵי אֲנִי מֵתְגַאָּה אֲנִי אוֹמֵר דָּבָר אַחַד, אֲבָל בְּעֵצָם מִתְּפֹן לְדָבָר אַחֵר. אֲנִי פְּשׁוּט מִרְמָה אֵת כְּלָם, וּבְעֵקֶר אֵת עֲצָמִי. אֲנִי יוֹדֵעַ שֶׁכָּלִם מִעֲרִיכִים וּמַחְשִׁיבִים חֲכָמִים וְלָכֵן אֲנִי מְנַסֶּה לְהַבְּלִיט וּלְהִרְאוֹת לְכָלִם אֵת הַגְּאוֹנוֹת שֶׁלִּי, אֲבָל בְּעֵצָם אֲנִי מִתְּפֹן לְהַחֲשִׁיב אֵת עֲצָמִי. אֵיךְ אֲנִי יוֹדֵעַ? כִּי אִם בְּאִמָּת הִיְתִי חוֹשֵׁב שֶׁלְּהִיּוֹת חָכֵם זֶה חֲכָמָה - הִיְתִי מִפְּאָר אֵת ה' וְאֵת חֲכָמָתוֹ. אִזְּ הַבְּנָתִים? הַגְּאוֹנוֹת פְּשׁוּט רוֹצֵה לוֹמַר לְכָלִם שֶׁהוּא הִכִּי-הִכִּי. לֹא חֲשׁוֹב מָה, הַעֲקֹר שֶׁהוּא הִכִּי! אֲבָל אֵת זֶה כְּבָר לֹא נָעִים לוֹ לוֹמַר בְּפִרוּשׁ...

כַּעַת הַדְּבָרִים יוֹתֵר מְסֻדָּרִים, כִּי בְּעֵצָם יֵשׁ כְּאֵן שְׁנֵי נוֹשְׂאִים שֶׁהַתְּעַרְבּוּ: מִצַּד אַחַד יֵשׁ אֵת הַעֲבָדוֹת. יֵשׁ לִי תַכּוּנוֹת טוֹבוֹת וְכְשָׁרוֹנוֹת נִפְלְאִים, וְאֲנִי גַם זוֹכֵה לַעֲשׂוֹת הַרְּבָה מַעֲשִׂים טוֹבִים. כֹּל זֶה אִמָּת, וְאֵין צָרָךְ לְטַשְׁטֵשׁ אוֹתָהּ אוּלְהַתְּבַיֵּשׁ בָּהּ. אַךְ מִצַּד שְׁנֵי עֲלִי לְזַכֵּר תְּמִיד מֵהִיכֵן מְגִיעִים כָּל אֵלוּ - מִי נָתַן לִי אֵת אוֹתָן הַמִּתְּנוּת וְלָמִי עֲלִי לִיַּחַס אוֹתָן.

כִּי מֵאִךְ הַכֹּף

לְפָנַי שְׁבוּעַ עֲבָרָה מִשְׁפָּחָה חֲדָשָׁה לְבָנֵינוּ שֶׁלָּנוּ, וְתוֹךְ כְּדִי הוֹבְלַת הַרְהִיטִים אֲנִי רוֹאֶה דָּבָר מְאֹד מְשַׁעֲשַׁע. שְׁלָמִי,

מי קונה את המשכון?

פְּרֻשֵׁת וְיִקְהַל נִפְתַּחַת עִם אַמִּירָה מְאֹד
מְעַנִּינָת. מִשָּׁה רַבִּינוּ מִצְוָה אֶת עַם יִשְׂרָאֵל
לְהִבְיָא חֲמָרִים לְבִנְיַת הַמִּשְׁכָּן, אֲבָל
לִפְנֵי כֵן הוּא מְקַדִּים הַקְדָּמָה חֲשׂוּבָה,
שְׁמַלְמַדְת אֹתָנוּ בְּאִיזו צוּרָה עֲלִינוּ לְגִשֵׁת
לְבִנְיָה: "שִׁשֵּׁת יָמִים תַּעֲשֶׂה מְלֶאכֶה" –
לֹא כְּתוּב "תַּעֲשֶׂה מְלֶאכֶה" אֲלָא "תַּעֲשֶׂה",
הַמְּלֶאכֶה שְׁלָנוּ נַעֲשֵׂת מִעֲצָמָה, מֵאֵלֶיהָ!
נְכוּן, אֲתָה פּוֹעֵל, מִתְאַמֵּץ וּמְזִיעַ, אֲבָל
כְּשֶׁאַתָּה עוֹרָךְ חֲשָׁבוֹן סוֹפֵי אֲתָה יוֹדֵעַ
אֶת הָאָמֶת – הַכֹּל מִתְנַת חֲנָם מְלֻמְעָלָה!
לְבַדִּי לֹא הֵייתִי מְגִיעַ לָזֶה!

כַּאֲשֶׁר רוֹאִים כֶּן אֶת הַדְּבָרִים זוֹכִים
לְהַגִּיעַ לְמִנְחָה אֲמִתִּית: "וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי
יְהִי לָכֶם קֹדֶשׁ שְׁבֵת שְׁבֵתוֹן לָהּ".

וּמָה עִם מִסְבַּת סוֹף הַשָּׁנָה? כָּעַת אֲנִי
יְכוֹל לָרֶדֶת מִהַבְּמָה עִם הַפָּרֶס בְּיַד, עִם
הַשְּׂמָחָה בְּלֵב וְעִם הַתּוֹדָה לָהּ!

שְׁבֵת שְׁלֹום וּמְבָרָךְ! כִּי

וּבְעֵקֶר, הַחֲשֵׁק שֶׁיֵּשׁ לָנוּ לַעֲשׂוֹת אוֹתָם.
אֲנִי יוֹדְעִים שֶׁה' הוּא זֶה שְׁנוֹתָן לָנוּ
כָּל מָה שְׁאַנְחָנוּ צְרִיכִים – אֲכָל לֶאֱכֹל
וּבְגָדִים לְלַבֵּשׁ. כְּשֶׁיֵּשׁ לָנוּ אֶת כָּל אֵלוּ
אֲנִי יְכוֹלִים לְהִתְחִיל לַעֲבֹד אוֹתוֹ. כֶּן אֲנִי
חוֹשְׁבִים, אֲבָל עֲלוּלִים לְשִׁכַּח עוֹד מִשָּׁהוּ
חָשׁוּב: גַּם אֶת הַחֲשֵׁק לְהִתְקַרֵּב לָהּ
וְלְהִתְנַהֵג כְּפִי שֶׁהוּא רוֹצֵה מֵאֲתָנוּ – אֲנִי
מְקַבְּלִים מָה!

וְהַגָּאוּהָ? הִיא פּוֹעֵלֶת בְּדִיּוֹק הַהֶפֶךְ,
לִיחֹס לַעֲצָמֵי אֶת כָּל הַדְּבָרִים הַטּוֹבִים.
לְמַעֲשֶׂה, סִפְנֵת הַגָּאוּהָ מִתְחַזְּקֶת בְּעֵקֶר
לְאַחַר שְׁאֲנוּ מְסִימִים לַעֲשׂוֹת אוֹתָם.
דְּוָקָא אֲזוּ עֲלוּלָה לְהִתְגַּנֵּב לָהּ הַמַּחֲשָׁבָה
שְׂאוּלֵי אֲנִי בְּכַחֵי שְׁלִי עֲשִׂיתִי אֶת אוֹתוֹ
מַעֲשֶׂה טוֹב. בְּשִׁלְב זֶה אֲנִי מְצַפֶּה
לְמַחִיאוֹת הַכְּפִים, אֲבָל בְּאָמֶת זֶהוּ הַזְּמַן
לְהָרִים יָדַיִם! לֹא, לֹא טְעִיתִי. לְהָרִים יָדַיִם
לֹא רַק כִּי אֲנִי נִכְנַע בְּפָנֵי ה', אֲלָא כִּי אֲנִי
רוֹצֵה לְהַחֲזִיר לוֹ אֶת מָה שֶׁשִּׁיָּךְ לוֹ.

שאלת השבוע: מדוע בצווי על המלאכה נאמר "תעשה" ולא "תעשה"?

בין הפותרים נכונה השבוע תגורל חבילת לגו. תשובות יש לשלח לדא"ל

maosime@gmail.com או בטלפון 079-9211452

עד יום שני הקרוב. הזוכים משבוע שעבר: ילדי משפחת בזסקי ירושלים

הפרסי בחסות:

צעצועי רוזנפלד

יפו 34 ירושלים | טלפקס 02-6240854

הידורי מצוה

הם מיסודות דרכי החסידות. חסיד אינו עושה עיקר **מחומרות**, שמקורן ביראה וחששות איסור או יציאה-ידי-חובה (הנובעים לעתים מלחץ ו'נערווין'), אך הוא מרבה ב**הידורים**, שמקורם אהבה ורצון להוסיף נחת רוח לאבינו שבשמים. יתר על כן, החסידות מלמדת שלעתים אפשר לצאת ידי עיקר הדין, ועדיין 'העיקר חסר מן הספר' – "נשמתא דאורייתא" מפיחה ב"גופא דאורייתא" (הכלי-החומר, אליו מתייחסות החומרות) רוח חיים, ודווקא ההידור מבטא את אותה רוח פנימית של רצון טוב, התלהבות, מסירות וריבוי אור (כ"מהדרין מן המהדרין" בחנוכה).

במובן זה, החסידות כולה היא הידור מצוה – הנהגה של "תוספת מרובה על העיקר" ו"לפנים משורת הדין" היבש. לא מדובר רק על תוספת התלהבות בעבודת הפרט, אלא על תפיסת כל עבודת ה' כמחברת לכלל ישראל – התדבקות בצדיק-מנהיג, דיבוק חברים והתמסרות לזולת אולי אינם חיוב 'יבש' על כל אחד, אבל בלעדיהם לא יכון עם ולא ימלא את יעודו. ממילא, בארץ ישראל – בה חלים על עם ישראל דיני ציבור ומצותיו, ועליו לחתור ליעודי הגאולה – מקבלים הדברים משנה חשיבות.

דוגמה יפה לכך היא הנחת **תפילין דרבינו תם**, במשמעותה וכוונתה הפנימית עוסק השיעור הראשון בחוברת. את מה שהיה שייך ליחידי סגולה בדורות הקודמים, עד לחשש יוהרא, הפכה החסידות לשוה לכל נפש, מתוך הידיעה שתפילין דרבינו תם, השייכות לממד הנסתר, טוענות את המניחן בעוז ותעצומות הנחוצים לכיבוש וישוב ארץ ישראל כרצון ה' ובבטחון הדרוש להתקדמות לקראת הגאולה.

מעוניין להצטרף לצוות המפיצים של **ואביטה**?

רוצה להצטרף לתפוצת המייל שלנו ולקבל את כל ההודעות והשיעורים?

שלח מייל לכתובת: **itiel@pnimi.org.il**

רוצה לשמוע את שיעורי וניגוני הרב? התקשר לפנימי-פון במספר **079-9211452**

לפניות בנושא העלון: **052-4295164**

pnimi.org.il